

ZAŁĄCZNIK 1.

WYBRANE ELEMENTY KONCEPCJI ROZWOJU BIAŁOSTOCKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO SPECYFICZNE Z PUNKTU WIDZENIA GMIN BOF TWORZĄCYCH STREFĘ ZEWNĘTRZNĄ

Rdzeniem Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego jest Białystok – miasto wojewódzkie pełniące ważne funkcje, o dużej liczbie mieszkańców, a w związku z tym prowadzące wielopłaszczyznową i zróżnicowaną działalność. Oznacza to, że perspektywy rozwoju miasta powinny znaleźć odzwierciedlenie w dokumencie strategicznym dedykowanym stolicy województwa podlaskiego. Białystok posiada strategię rozwoju gminy, spełniającą wszystkie aktualne wymogi ustawowe, przyjętą przez Radę Miasta Białystok 20 grudnia 2021 r.

Strefę zewnętrzną BOF tworzą gminy: Choroszcz, Czarna Białostocka, Dobrzyniewo Duże, Juchnowiec Kościelny, Łapy, Supraśl, Turośń Kościelna, Wasilków i Zabłudów. „Strategia Rozwoju Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego do 2030 roku” jako strategia rozwoju ponadlokalnego może, w odniesieniu do tych jednostek samorządu terytorialnego, pełnić jednocześnie rolę strategii rozwoju gmin. Załącznik 1. zawiera kluczowe elementy koncepcji rozwoju Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego, specyficzne dla poszczególnych gmin BOF, stanowiące uzupełnienie całego dokumentu SR BOF 2030. Dotyczą one: analizy SWOT oraz celów rozwojowych w czterech obszarach tematycznych tj.: mieszkańcy, gospodarka, środowisko oraz przestrzeń, wskazanych przez interesariuszy rozwoju gmin podczas warsztatów eksperckich oraz w badaniu ankietowym.

ANALIZA SWOT GMINY CHOROSZCZ

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobra infrastruktura drogowa na terenie gminy; 2. Rozwinięty układ dróg rowerowych na terenie gminy; 3. Potencjał do zapewnienia obsługi komunikacyjnej BOF przez BKM; 4. Walory rekreacyjne i turystyczne w postaci obiektów przyrodniczych oraz kulturowych; 5. Doświadczenie współpracy instytucjonalnej w Stowarzyszeniu BOF; 6. Relatywnie duży udział osób w wieku przedprodukcyjnym w gminach BOF; 7. Liczba ludności charakteryzująca się tendencją wzrostową; 8. Budżet obywatelski cieszący się coraz większym zainteresowaniem mieszkańców, co jest przejawem rosnącego kapitału społecznego i aktywności lokalnej; 9. Realizacja projektów zintegrowanych odpowiadających na potrzeby BOF przy ścisłej współpracy międzyinstytucjonalnej oraz zaangażowaniu różnych środowisk (administracja, nauka, biznes, społeczeństwo) we wszystkich obszarach tematycznych; 10. Dobra jakość życia; 11. Relatywnie wysoki poziom świadomości mieszkańców co do konieczności przeciwdziałania zmianom klimatu; 12. Dobra jakość środowiska; duży udział lasów i mokradel będących źródłem biomasy i mających potencjał sekwestracji CO₂; 13. Dobrze rozwinięty system transportu publicznego z nowoczesnym taborem; 14. Wolne tereny inwestycyjne w BOF; 15. Znaczący potencjał i rosnąca produkcja energii elektrycznej i ciepłej z OZE; duży potencjał do przejścia na system zeroemisyjny; 16. Dobrze zorganizowany system oczyszczania ścieków komunalnych i efektywna gospodarka odpadami; wdrożenie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w oparciu o selektywną zbiórkę odpadów oraz instalacje ZUOK Białystok i ZUOK Hryniewicze; 17. Korzystny wizerunek „zielonego regionu”; 18. Aktualne studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin BOF; 19. Zwartość obszaru BOF (relatywnie niewielkie odległości). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak lotniska obsługującego regularny transport pasażerski i towarowy; 2. Brak integracji planistycznej obszaru BOF – postępujące żywiołowe procesy suburbanizacyjne, skutkujące zagrożeniami dla środowiska przyrodniczego oraz wzrastającą energochłonnością BOF; 3. Brak samowystarczalności energetycznej; 4. Brak infrastruktury targowo-wystawienniczej dla organizacji imprez o dużej skali; 5. Społeczeństwo BOF starzeje się i tendencja ta będzie ulegała pogłębieniu; 6. Niewystarczająca dostępność edukacji przedszkolnej. Niedostosowanie infrastruktury przedszkolnej oraz oferty zajęć dodatkowych do potrzeb; 7. Niezadowalający stan infrastruktury szkół podstawowych i ponadpodstawowych wymagający remontów, prac inwestycyjnych; 8. Niedostateczna liczba miejsc w stacjonarnych zakładach pomocy społecznej; 9. Trudności w pozyskaniu pracowników o odpowiednich kwalifikacjach; 10. Niedostosowane kompetencje do wymagań rynku pracy; 11. Niewystarczająca przedsiębiorczość wśród młodzieży; 12. Niska partycypacja obywateli; 13. Niedostateczne dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami; 14. Niedostateczny poziom kompetencji kluczowych (np. inicjatywności, kompetencji informatycznych, uczenia się, społecznych i obywatelskich, świadomości kulturowej, matematycznych) wśród młodzieży; 15. Mała świadomość znaczenia gospodarki w rozwoju społecznym; 16. Intensywny ruch samochodowy powodujący emisję zanieczyszczeń i hałasu; 17. Problem uczestnictwa w finansowaniu komunikacji miejskiej – liczba połączeń; 18. Wyczerpywanie się pojemności składowiska odpadów na terenie ZUOK w Hryniewiczach; 19. Znacząca emisja gazów cieplarnianych w sektorze mieszkalnictwa i transportu; „przywiązanie” mieszkańców do jazdy samochodem; transport publiczny jako „drugi wybór” po podróży samochodem; 20. Znaczna potrzeba termomodernizacji budynków (zwłaszcza domów jednorodzinnych) oraz duży udział paliw kopalnych w regionalnym bilansie energetycznym; 21. Brak bazy danych w postaci usystematyzowanych informacji o budynkach pod kątem ich charakterystyki energetycznej na obszarze BOF;

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	22. Słaba infrastruktura elektroenergetyczna ograniczająca przyłączanie prosumentów i producentów energii z OZE; brak lokalnego ośrodka decyzyjnego w zakresie modernizacji infrastruktury energetycznej 23. Mały udział OZE i dalece niewystarczająca rola GOZ w gospodarce regionu; 24. Duża niepewność i nieprzewidywalność aktów prawnych ograniczająca inwestycje w OZE.

SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Rozwój krajowych i wojewódzkich powiązań komunikacyjnych z Białymstokiem; 2. Poprawa stanu krajowej infrastruktury drogowej i kolejowej; 3. Zwiększanie znaczenia zagadnień środowiskowych w politykach unijnych i krajowych, napływ funduszy na rozwiązywanie problemów środowiskowych; 4. Rozwój nowej polityki energetycznej polegającej na zwiększaniu efektywności wykorzystania energii oraz stosowania energii odnawialnej; 5. Kontynuacja polityki miejskiej na poziomie krajowym i UE; 6. Utworzenie <i>Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2035</i> ; 7. Realizacja krajowych inwestycji z infrastruktury technicznej; 8. Dostęp do programów/projektów wspierających rozwój kompetencji; 9. Zwiększanie efektywności wykorzystania energii oraz rosnący udział OZE w związku z koniecznością poszukiwania stabilności i niezależności energetycznej; 10. Zmiana świadomości w zakresie partnerskiej współpracy gmin BOF (Białystok niezbędny gminom BOF i odwrotnie); 11. Rozwój trendu srebrnej gospodarki; 12. Rosnąca świadomość ekologiczna społeczeństwa i władz samorządowych, co do konieczności przeciwdziałania zmianom klimatu; 13. Doświadczenia w realizacji projektów OZE; 14. Kontynuacja prośrodowiskowej polityki miejskiej na poziomie UE i krajowym; 15. Rozwój technologii i spadek cen urządzeń i instalacji OZE;; 16. Współpraca z podmiotami takimi jak: Wody Polskie, Lasy Państwowe w działaniach prośrodowiskowych; 17. Rozwój powiązań komunikacyjnych terenów podmiejskich z miastem; 18. Wspólne pozyskiwanie środków finansowych na rozwój np. PO Polska Wschodnia;	1. Odpływ ludności i kapitału na skutek silnej konkurencji innych ośrodków i regionów w kraju i zagranicą; 2. Wstrzymanie krajowych i regionalnych inwestycji ważnych dla BOF; 3. Niewystarczające finansowanie gmin – ograniczone budżety; 4. Brak środków finansowych na infrastrukturę i usługi; 5. Depopulacja kraju i starzejące się społeczeństwo; 6. Niekorzystna dla miasta polityka dotycząca ruchu przygranicznego; 7. Zagrożenie wstrzymania krajowych i regionalnych inwestycji ważnych dla BOF; 8. Marginalizacja miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich w polityce regionalnej państwa i UE 9. Zmieniające się, często nieprecyzyjne, przepisy prawa, w tym wiele różnego typu "specustaw" wpływających destrukcyjnie na ład przestrzenny; 10. Niestabilność krajowego systemu finansowania i wspierania energetyki odnawialnej; 11. Odpływ pracowników wysoko wykwalifikowanych z BOF; 12. „Złe prawo” – niewystarczająca ochrona zasobów naturalnych na terenach zurbanizowanych; 13. Duża zmienność przepisów prawnych z zakresu gospodarki odpadami oraz utrzymania czystości i porządku w gminach; 14. Kryzys gospodarczy i brak środków na wdrożenia działań prośrodowiskowych; 15. Dominacja potrzeb „rozwojowych” nad ochroną i kształtowaniem środowiska; 16. Niewystarczające zainteresowanie mieszkańców i brak zachęt systemowych służących poprawie jakości środowiska; 17. Ograniczone możliwości inwestowania w gospodarkę zeroemisyjną ze względu na zagrożenie dla stabilności finansów publicznych, w tym finansów samorządowych; 18. Uzależnienie inwestycji w OZE od finansowania i wsparcia UE; 19. Brak ciągłości realizowanych projektów ze względu na zmiany polityczne;

SZANSE	ZAGROŻENIA
	20. Zmieniające się, często nieprecyzyjne, przepisy prawa, w tym wiele „specustaw” wpływających destrukcyjnie na ład prawny.

CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ GMINY CHOROSZCZ

2. CEL STRATEGICZNY: MIESZKAŃCY OTWARCI NA PRZYSZŁOŚĆ

CEL STRATEGICZNY			
MIESZKAŃCY OTWARCI NA PRZYSZŁOŚĆ			
Cel operacyjny	Kierunek działań		
2.1.	Mieszkańcy kompetentni – przygotowani na gospodarkę 4.0	2.1.1.	Zapewnianie kompetencji zawodowych adekwatnie do potrzeb pracodawców, w tym w ramach Gospodarki 4.0 i Gospodarki Obiegu zamkniętego (GOZ)
		2.1.2.	Podnoszenie poziomu kompetencji cyfrowych
		2.1.3.	Kształtowanie kompetencji kluczowych (w tym przedsiębiorczości) na wszystkich etapach edukacji
		2.1.4.	Stworzenie nowoczesnego systemu doradztwa zawodowego i informacji zawodowej oraz edukacyjnej
		2.1.5.	Kompetencje zarządcze w biznesie
		2.1.6.	Kształcenie przez całe życie
		2.1.7.	Powszechna i wysokiej jakości edukacja przedszkolna, w tym rozwój infrastruktury
		2.1.8.	Promocja i upowszechnianie kształcenia zawodowego dostosowanego do potrzeb regionalnego rynku pracy, w tym doskonalenie infrastruktury edukacyjnej
		2.1.9.	Podnoszenie jakości kształcenia szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w tym rozwój infrastruktury
		2.1.10	Zielone kompetencje mieszkańców
		2.1.11	Kompetencje Gospodarki Obiegu Zamkniętego w firmach, samorządach i instytucjach otoczenia
2.2.	Mieszkańcy w dobrej kondycji	2.2.1.	Profilaktyka zdrowotna/chorób cywilizacyjnych/edukacja zdrowotna
		2.2.2.	Promocja zdrowego trybu życia
		2.2.3.	Wsparcie psychologiczno-psychiatryczne oferowane mieszkańcom, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży
		2.2.4.	Prewencja uzależnień (środki psychoaktywne, zaburzenia odżywiania, uzależnienia behawioralne)
		2.2.5.	Opieka długoterminowa i opieka nad osobami starszymi, w tym rozwój infrastruktury
		2.2.6.	Rozwój usług opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej, w formach środowiskowych, dziennych i całodobowych, upowszechnianie systemów teleopieki
		2.2.7.	Poprawa infrastruktury i organizacji opieki zdrowotnej
		2.2.8.	Rozwój infrastruktury społecznej, w tym obiektów kultury
		2.2.9.	Aktywność sportowa mieszkańców, w tym dostępność obiektów sportowych i rekreacyjnych
2.3.	Mieszkańcy aktywni i zintegrowani	2.3.1.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób starszych, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
		2.3.2.	Wsparcie dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach rozwojowych oraz ich rodzin, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
		2.3.3.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób dorosłych z niepełnosprawnościami oraz wsparcie ich rodzin
		2.3.4.	Pomoc i wsparcie osobom w sytuacjach kryzysowych, w tym adekwatna infrastruktura

		2.3.5.	Działania prewencyjne wobec ryzykownych zachowań młodego pokolenia
		2.3.6.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób na rzecz włączenia społecznego
		2.3.7.	Przeciwdziałanie ubóstwu
		2.3.8.	Integracja cudzoziemców
		2.3.9.	Wsparcia rodzin w opiece nad dziećmi do lat 3, umożliwiającą godzenie życia zawodowego z rodzinnym
		2.3.10	Integracja społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
2.4.	Mieszkańcy bezpieczni	2.4.1	Budowa zintegrowanego systemu zarządzania bezpieczeństwem

3. CEL STRATEGICZNY: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PODSTAWĄ ROZWOJU

CEL STRATEGICZNY			
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PODSTAWĄ ROZWOJU			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
3.1.	Promocja przedsiębiorczości	3.1.1	Przedsiębiorczość w edukacji szkolnej
		3.1.2	Przedsiębiorczość mieszkańców BOF
		3.1.3	Utworzenie „Centrum rozwoju przedsiębiorczości BOF”
3.2.	Promocja gospodarcza	3.2.1	Wewnętrzna promocja gospodarcza
		3.2.2	Zewnętrzna promocja gospodarcza
3.3.	Oferta inwestycyjna	3.3.1	Stworzenie wspólnej oferty inwestycyjnej BOF
		3.3.2	Tworzenie warunków do inwestowania

4. CEL STRATEGICZNY: ZEROEMISYJNOŚĆ DLA ROZWOJU I JAKOŚCI ŻYCIA

CEL STRATEGICZNY			
ZEROEMISYJNOŚĆ DLA ROZWOJU I JAKOŚCI ŻYCIA			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
4.1.	Zeroemisyjny rozwój	4.1.1	Optymalizacja zużycia energii i wykorzystania odnawialnych źródeł energii
		4.1.2	Zmniejszenie emisji w sektorze mobilności.
		4.1.3	Modelowa modernizacja budynków i obiektów użyteczności publicznej
		4.1.4	Wdrażanie zasad Gospodarki Obiegu Zamkniętego; zwiększenie efektywności gospodarowania odpadami i zasobami; recykling i domykanie obiegu surowców
4.2.	BOF zielony, odporny, o dobrej jakości środowiska	4.2.1	Dobrej jakości różnorodne przyrodniczo tereny zielone o dużej wartości usług ekosystemowych
		4.2.2	Poprawa jakości powietrza, gleb i wód
		4.2.3	Przebudowa i ochrona obszarów zielonych w celu stworzenia wielofunkcyjnego systemu przyrodniczego, chroniącego klimat i łagodzącego szkodliwe skutki urbanizacji: sekwestracja dwutlenku węgla, redukcja wysp ciepła, poprawa jakości powietrza, łagodzenie niekorzystnych zjawisk hydrologicznych.

6. CEL STRATEGICZNY: ZRÓWNOWAŻENIE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE

CEL STRATEGICZNY			
ZRÓWNOWAŻENIE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
6.1.	Integracja funkcjonalna	6.1.1.	Kreowanie „miejsc centralnych” o wysokich walorach funkcjonalnych i przestrzennych
		6.1.2.	Koordinacja przestrzenna rozwoju infrastruktury społecznej
		6.1.3.	Usługi pierwszej potrzeby w bezpośredniej bliskości
6.2.	Racjonalne zagospodarowanie	6.2.1.	Kompleksowe ujęcie planowania nowych oraz modernizacji istniejących zespołów zabudowy - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
		6.2.2.	Ochrona terenów rozwojowych (inwestycyjnych)
		6.2.3.	Planowanie rozwoju zagospodarowania z uwzględnieniem ochrony walorów krajobrazu przyrodniczego oraz kulturowego
		6.2.4.	Ochrona przed zagospodarowaniem wartościowych terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz o walorach rekreacyjno-turystycznych
6.3.	Sieciowa infrastruktura	6.3.1.	Wzmocnienie pewności zasilania, w tym przez rozwój układów dwukierunkowych oraz zwiększanie udziału sieci doziemnych
		6.3.2.	Objęcie BOF kolektywnymi systemami zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków
		6.3.3.	Promocja i wspieranie rozwoju infrastruktury OZE, w tym w szczególności w formule prosumenckiej
		6.3.4.	Uwzględnianie ochrony wartości krajobrazowych przy planowaniu rozwoju infrastruktury
		6.3.5.	Objęcie całego obszaru BOF infrastrukturą szerokopasmowego Internetu
6.4.	Poprawa kulturowych walorów przestrzeni	6.4.1.	Rozwój systemu przestrzeni publicznych o wartościach społecznych
		6.4.2.	Ochrona historycznych układów i sylwet miejscowości, zwłaszcza ośrodków gminnych oraz ekspozycji historycznych dominant

ANALIZA SWOT GMINY CZARNA BIAŁOSTOCKA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobra infrastruktura drogowa na terenie gminy; 2. Rozwinięty układ dróg rowerowych na terenie gminy; 3. Potencjał do zapewnienia obsługi komunikacyjnej BOF przez BKM; 4. Walory rekreacyjne i turystyczne w postaci obiektów przyrodniczych oraz kulturowych; 5. Zintegrowany system gospodarki odpadami; rosnące energetyczne i materiałowe wykorzystanie biomasy i odpadów; 6. Branże kluczowe/wiodące i przedsiębiorstwa działające na poziomie międzynarodowym; 7. Doświadczenie współpracy instytucjonalnej w Stowarzyszeniu BOF; 8. Budżet obywatelski cieszący się coraz większym zainteresowaniem mieszkańców, co jest przejawem rosnącego kapitału społecznego i aktywności lokalnej; 9. Stosunkowo duże doświadczenie w realizacji projektów z zakresu energii odnawialnej oraz otwartość społeczeństwa na nowe rozwiązania; 10. Dobra jakość środowiska; duży udział lasów i mokradel będących źródłem biomasy i mających potencjał sekwestracji CO₂; 11. Integracja procesów rozwojowych BOF poprzez realizację projektów zintegrowanych w perspektywie 2014-2020; 12. Znaczny potencjał oszczędności zużycia energii dzięki poprawie charakterystyki energetycznej budynków i urządzeń domowych; 13. Duże wykorzystanie biomasy i odpadów do produkcji energii; 14. Wdrażanie nowatorskich rozwiązań ochrony zasobów przyrody ożywionej: kwietne łąki, zaniechanie wykasania trawników w parkach i pasach dróg, ochrona owadów, pszczelarstwo miejskie; 15. Znaczący potencjał i rosnąca produkcja energii elektrycznej i ciepłej z OZE; duży potencjał do przejścia na system zeroemisyjny; 16. Dobrze zorganizowany system oczyszczania ścieków komunalnych i efektywna gospodarka odpadami; wdrożenie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w oparciu o selektywną zbiórkę odpadów oraz instalacje ZUOK Białystok i ZUOK Hryniewiczze; 17. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych w ochronie środowiska; 18. Korzystny wizerunek „zielonego regionu”; 19. Aktualne studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin BOF; 20. Zwartość obszaru BOF (relatywnie niewielkie odległości). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wciąż słabo rozwinięta kultura współpracy i osiągania synergii; 2. Słaba infrastruktura drogowa na obszarach gmin (między gminami), a także infrastruktura parkingowa; 3. Słabo rozwinięte powiązania dróg rowerowych między gminami BOF; 4. Niedostosowana do potrzeb mieszkańców infrastruktura kolejowa (przystanki); 5. Brak lotniska obsługującego regularny transport pasażerski i towarowy; 6. Słabe pokrycie obszaru BOF miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego BOF (poza Białymstokiem, gminą Choroszcz i Łapy); 7. Brak integracji planistycznej obszaru BOF – postępujące żywiołowe procesy suburbanizacyjne, skutkujące zagrożeniami dla środowiska przyrodniczego oraz wzrastającą energochłonnością BOF; 8. Społeczeństwo BOF starzeje się i tendencja ta będzie ulegała pogłębieniu; 9. Pomimo poprawy infrastruktury kształcenia zawodowego z wykorzystaniem instrumentu ZIT w ramach RPOWP 2014-2020 identyfikowane są kolejne potrzeby w tym zakresie; 10. Niedostateczna popularność kształcenia zawodowego; 11. Niepełne dostosowanie jakości kształcenia zawodowego do potrzeb pracodawców; 12. Niewystarczająca przedsiębiorczość wśród młodzieży; 13. Niedostosowana do potrzeb przedsiębiorstw struktura i programy kształcenia na poziomie szkół średnich i wyższych; 14. Niedostateczny poziom kompetencji kluczowych (np. inicjatywności; kompetencji informatycznych, uczenia się, społecznych i obywatelskich, świadomości kulturowej, matematycznych) wśród młodzieży; 15. Brak dobrego i powszechnego dostępu do stabilnych sieci internetowych; 16. Mała świadomość znaczenia gospodarki w rozwoju społecznym; 17. Niekorzystna struktura własności terenów i brak uporządkowanej polityki wodnej; 18. Stosunkowo mała odporność na zmiany klimatyczne osłabiająca jakość życia i bezpieczeństwo mieszkańców; 19. Słabo rozwinięty system retencjonowania wód opadowych; niewystarczająca i starzejąca się infrastruktura wodno-kanalizacyjna; 20. Intensywny ruch samochodowy powodujący emisję zanieczyszczeń i hałasu; 21. Problem uczestnictwa w finansowaniu komunikacji miejskiej – liczba połączeń;

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	<ul style="list-style-type: none"> 22. Niepełna integracja powiązań infrastrukturalnych na terenie całego BOF; 23. Wyczerpywanie się pojemności składowiska odpadów na terenie ZUOK w Hryniewiczach; 24. Znacząca emisja gazów cieplarnianych w sektorze mieszkalnictwa i transportu; „przywiązanie” mieszkańców do jazdy samochodem; transport publiczny jako „drugi wybór” po podróży samochodem; 25. Znaczna potrzeba termomodernizacji budynków (zwłaszcza domów jednorodzinnych) oraz duży udział paliw kopalnych w regionalnym bilansie energetycznym; 26. Brak bazy danych w postaci usystematyzowanych informacji o budynkach pod kątem ich charakterystyki energetycznej na obszarze BOF; 27. Słaba infrastruktura elektroenergetyczna ograniczająca przyłączanie prosumentów i producentów energii z OZE; brak lokalnego ośrodka decyzyjnego w zakresie modernizacji infrastruktury energetycznej 28. Mały udział OZE i dalece niewystarczająca rola GOZ w gospodarce regionu; 29. Duża niepewność i nieprzewidywalność aktów prawnych ograniczająca inwestycje w OZE; 30. Ograniczone kompetencje mieszkańców i administracji w zakresie energetyki odnawialnej i gospodarki zeroemisyjnej, niewystarczające doradztwo energetyczne; małe kwalifikacje i doświadczenie instalatorów systemów OZE; 31. Brak zapewnienia pewności i stabilności dostaw energii elektrycznej na obszarach gmin; 32. Braki w zbiorowych systemach zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzenia ścieków; 33. Braki/nierówny dostęp do usług społecznych.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> 1. Rozwój krajowych i wojewódzkich powiązań komunikacyjnych z Białymstokiem; 2. Poprawa stanu krajowej infrastruktury drogowej i kolejowej; 3. Zwiększanie znaczenia zagadnień środowiskowych w politykach unijnych i krajowych, napływ funduszy na rozwiązywanie problemów środowiskowych; 4. Rozwój nowej polityki energetycznej polegającej na zwiększaniu efektywności wykorzystania energii oraz stosowania energii odnawialnej; 5. Utworzenie <i>Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2035</i>; 6. Realizacja krajowych inwestycji z infrastruktury technicznej; 7. Zwiększanie efektywności wykorzystania energii oraz rosnący udział OZE w związku z koniecznością poszukiwania stabilności i niezależności energetycznej; 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Odptyw ludności i kapitału na skutek silnej konkurencji innych ośrodków i regionów w kraju i zagranicą; 2. Wstrzymanie i ograniczenie krajowych inwestycji komunikacyjnych; 3. Niewystarczające finansowanie gmin – ograniczone budżety; 4. Brak środków finansowych na infrastrukturę i usługi; 5. Depopulacja kraju i starzejące się społeczeństwo; 6. Niekorzystna dla miasta polityka dotycząca ruchu przygranicznego; 7. Zwiększanie znaczenia zagadnień środowiskowych w politykach unijnych i krajowych, napływ funduszy na rozwiązywanie problemów środowiskowych; 8. Zmieniające się, często nieprecyzyjne, przepisy prawa, w tym wiele różnego typu "specustaw" wpływających destrukcyjnie na ład przestrzenny;

SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>8. Zmiana świadomości w zakresie partnerskiej współpracy gmin BOF (Białystok niezbędny gminom BOF i odwrotnie);</p> <p>9. Relatywnie wysoki poziom świadomości mieszkańców co do konieczności przeciwdziałania zmianom klimatu</p> <p>10. Kontynuacja prośrodowiskowej polityki miejskiej na poziomie UE i krajowym;</p> <p>11. Rozwój technologii i spadek cen urządzeń i instalacji OZE;;</p> <p>12. Współpraca z podmiotami takimi jak: Wody Polskie, Lasy Państwowe w działaniach prośrodowiskowych;</p> <p>13. Rozwój powiązań komunikacyjnych terenów podmiejskich z miastem;</p> <p>14. Wspólne pozyskiwanie środków finansowych na rozwój.</p>	<p>9. Marginalizacja miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich w polityce regionalnej państwa i UE;</p> <p>10. Odpływ pracowników wysoko wykwalifikowanych z BOF;</p> <p>11. „Złe prawo” – niewystarczająca ochrona zasobów naturalnych na terenach zurbanizowanych;</p> <p>12. Duża zmienność przepisów prawnych z zakresu gospodarki odpadami oraz utrzymania czystości i porządku w gminach;</p> <p>13. Kryzys gospodarczy i brak środków na wdrożenia działań prośrodowiskowych;</p> <p>14. Dominacja potrzeb „rozwojowych” nad ochroną i kształtowaniem środowiska;</p> <p>15. Niewystarczające zainteresowanie mieszkańców i brak zachęt systemowych służących poprawie jakości środowiska;</p> <p>16. Ograniczone możliwości inwestowania w gospodarkę zeroemisyjną ze względu na zagrożenie dla stabilności finansów publicznych, w tym finansów samorządowych;</p> <p>17. Uzależnienie inwestycji w OZE od finansowania i wsparcia UE;</p> <p>18. Brak ciągłości realizowanych projektów ze względu na zmiany polityczne;</p> <p>19. Brak integracji działań prośrodowiskowych w BOF;</p> <p>20. Zmieniające się, często nieprecyzyjne, przepisy prawa, w tym wiele „specustaw” wpływających destrukcyjnie na ład prawny.</p>

CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ GMINY CZARNA BIAŁOSTOCKA

2. CEL STRATEGICZNY: MIESZKAŃCY OTWARCI NA PRZYSZŁOŚĆ

CEL STRATEGICZNY			
MIESZKAŃCY OTWARCI NA PRZYSZŁOŚĆ			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
2.1.	Mieszkańcy kompetentni – przygotowani na gospodarkę 4.0	2.1.1.	Zapewnianie kompetencji zawodowych adekwatnie do potrzeb pracodawców, w tym w ramach Gospodarki 4.0 i Gospodarki Obiegu zamkniętego (GOZ)
		2.1.2.	Podnoszenie poziomu kompetencji cyfrowych
		2.1.3.	Kształtowanie kompetencji kluczowych (w tym przedsiębiorczości) na wszystkich etapach edukacji
		2.1.4.	Stworzenie nowoczesnego systemu doradztwa zawodowego i informacji zawodowej oraz edukacyjnej
		2.1.5.	Kompetencje zarządcze w biznesie
		2.1.6.	Kształcenie przez całe życie
		2.1.7.	Powszechna i wysokiej jakości edukacja przedszkolna, w tym rozwój infrastruktury
		2.1.8.	Promocja i upowszechnianie kształcenia zawodowego dostosowanego do potrzeb regionalnego rynku pracy, w tym doskonalenie infrastruktury edukacyjnej

		2.1.9.	Podnoszenie jakości kształcenia szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w tym rozwój infrastruktury
		2.1.10	Zielone kompetencje mieszkańców
		2.1.11	Kompetencje Gospodarki Obiegu Zamkniętego w firmach, samorządach i instytucjach otoczenia
2.2.	Mieszkańcy w dobrej kondycji	2.2.1.	Profilaktyka zdrowotna/chorób cywilizacyjnych/edukacja zdrowotna
		2.2.2.	Promocja zdrowego trybu życia
		2.2.3.	Wsparcie psychologiczno-psychiatryczne oferowane mieszkańcom, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży
		2.2.4.	Prewencja uzależnień (środki psychoaktywne, zaburzenia odżywiania, uzależnienia behawioralne)
		2.2.5.	Opieka długoterminowa i opieka nad osobami starszymi, w tym rozwój infrastruktury
		2.2.6.	Rozwój usług opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej, w formach środowiskowych, dziennych i całodobowych, upowszechnianie systemów teleopieki
		2.2.7.	Poprawa infrastruktury i organizacji opieki zdrowotnej
		2.2.8.	Rozwój infrastruktury społecznej, w tym obiektów kultury
		2.2.9.	Aktywność sportowa mieszkańców, w tym dostępność obiektów sportowych i rekreacyjnych
2.3.	Mieszkańcy aktywni i zintegrowani	2.3.1.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób starszych, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
		2.3.2.	Wsparcie dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach rozwojowych oraz ich rodzin, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
		2.3.3.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób dorosłych z niepełnosprawnościami oraz wsparcie ich rodzin
		2.3.4.	Pomoc i wsparcie osobom w sytuacjach kryzysowych, w tym adekwatna infrastruktura
		2.3.5.	Działania prewencyjne wobec ryzykownych zachowań młodego pokolenia
		2.3.6.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób na rzecz włączenia społecznego
		2.3.7.	Przeciwdziałanie ubóstwu
		2.3.8.	Integracja cudzoziemców
		2.3.9.	Wsparcia rodzin w opiece nad dziećmi do lat 3, umożliwiające godzenie życia zawodowego z rodzinnym
		2.3.10	Integracja społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
2.4.	Mieszkańcy bezpieczni	2.4.1	Budowa zintegrowanego systemu zarządzania bezpieczeństwem

3. CEL STRATEGICZNY: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PODSTAWĄ ROZWOJU

CEL STRATEGICZNY			
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PODSTAWĄ ROZWOJU			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
3.1.	Promocja przedsiębiorczość i	3.1.1	Przedsiębiorczość w edukacji szkolnej
		3.1.2	Przedsiębiorczość mieszkańców BOF
		3.1.3	Utworzenie „Centrum rozwoju przedsiębiorczości BOF”
3.2.	Promocja gospodarcza	3.2.1	Wewnętrzna promocja gospodarcza
		3.2.2	Zewnętrzna promocja gospodarcza
3.3.	Oferta inwestycyjna	3.3.1	Stworzenie wspólnej oferty inwestycyjnej BOF
		3.3.2	Tworzenie warunków do inwestowania

4. CEL STRATEGICZNY: ZEROEMISYJNOŚĆ DLA ROZWOJU I JAKOŚCI ŻYCIA

CEL STRATEGICZNY			
ZEROEMISYJNOŚĆ DLA ROZWOJU I JAKOŚCI ŻYCIA			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
4.1.	Zeroemisyjny rozwój	4.1.1	Optimalizacja zużycia energii i wykorzystania odnawialnych źródeł energii
		4.1.2	Zmniejszenie emisji w sektorze mobilności.
		4.1.3	Modelowa modernizacja budynków i obiektów użyteczności publicznej
		4.1.4	Wdrażanie zasad Gospodarki Obiegu Zamkniętego; zwiększenie efektywności gospodarowania odpadami i zasobami; recykling i domykanie obiegu surowców
4.2.	BOF zielony, odporny, o dobrej jakości środowiska	4.2.1	Dobrej jakości różnorodne przyrodniczo tereny zielone o dużej wartości usług ekosystemowych
		4.2.2	Poprawa jakości powietrza, gleb i wód
		4.2.3	Przebudowa i ochrona obszarów zielonych w celu stworzenia wielofunkcyjnego systemu przyrodniczego, chroniącego klimat i łagodzącego szkodliwe skutki urbanizacji: sekwestracja dwutlenku węgla, redukcja wysp ciepła, poprawa jakości powietrza, łagodzenie niekorzystnych zjawisk hydrologicznych.

6. CEL STRATEGICZNY: ZRÓWNOWAŻENIE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE

CEL STRATEGICZNY			
ZRÓWNOWAŻENIE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
6.1.	Integracja funkcjonalna	6.1.1.	Kreowanie „miejsc centralnych” o wysokich walorach funkcjonalnych i przestrzennych
		6.1.2.	Koordinacja przestrzenna rozwoju infrastruktury społecznej
		6.1.3.	Usługi pierwszej potrzeby w bezpośredniej bliskości
		6.1.4.	Koordinacja lokalizacji centrów zaopatrzenia podmiotów działalności gospodarczej
6.2.	Racjonalne zagospodarowanie	6.2.1.	Kompleksowe ujęcie planowania nowych oraz modernizacji istniejących zespołów zabudowy - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
		6.2.2.	Ochrona terenów rozwojowych (inwestycyjnych)
		6.2.3.	Planowanie rozwoju zagospodarowania z uwzględnieniem ochrony walorów krajobrazu przyrodniczego oraz kulturowego
		6.2.4.	Ochrona przed zagospodarowaniem wartościowych terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz o walorach rekreacyjno-turystycznych
6.3.	Sieciowa infrastruktura	6.3.1.	Wzmocnienie pewności zasilania, w tym przez rozwój układów dwukierunkowych oraz zwiększanie udziału sieci doziemnych
		6.3.2.	Objęcie BOF kolektywnymi systemami zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków
		6.3.3.	Promocja i wspieranie rozwoju infrastruktury OZE, w tym w szczególności w formule prosumenckiej
		6.3.4.	Uwzględnianie ochrony wartości krajobrazowych przy planowaniu rozwoju infrastruktury
		6.3.5.	Objęcie całego obszaru BOF infrastrukturą szerokopasmowego Internetu
6.4.	Poprawa kulturowych walorów przestrzeni	6.4.1.	Rozwój systemu przestrzeni publicznych o wartościach społecznych
		6.4.2.	Ochrona historycznych układów i sylwet miejscowości, zwłaszcza ośrodków gminnych oraz ekspozycji historycznych dominant

ANALIZA SWOT GMINY DOBRZYNIOWO DUŻE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Potencjał do zapewnienia obsługi komunikacyjnej BOF przez BKM; 2. Walory rekreacyjne i turystyczne w postaci obiektów przyrodniczych oraz kulturowych 3. Liczba ludności charakteryzująca się tendencją wzrostową; 4. Dobra jakość środowiska; duże zasoby naturalne (las, tereny podmokłe) są źródłem biomasy i mają potencjał sekwestracji dwutlenku węgla; 5. Dobrze zorganizowany system oczyszczania ścieków komunalnych i efektywna gospodarka odpadami; wdrożenie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w oparciu o selektywną zbiórkę odpadów oraz instalacje ZUOK Białystok i ZUOK Hryniewicze; 6. Korzystny wizerunek „zielonego regionu”; 7. Zwartość obszaru BOF (relatywnie niewielkie odległości). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Słaba infrastruktura drogowa na obszarach gmin (między gminami), a także infrastruktura parkingowa; 2. Słabo rozwinięte powiązania dróg rowerowych między gminami BOF; 3. Brak wspólnej oferty skierowanej do inwestorów, w tym zagranicznych i jej promocji; 4. Brak samowystarczalności energetycznej; 5. Brak dobrego i powszechnego dostępu do stabilnych sieci internetowych; 6. Mała świadomość znaczenia gospodarki w rozwoju społecznym; 7. Znacząca emisja gazów cieplarnianych w sektorze mieszkalnictwa i transportu; „przywiązanie” mieszkańców do jazdy samochodem; transport publiczny jako „drugi wybór” po podróży samochodem; 8. Znaczna potrzeba termomodernizacji budynków (zwłaszcza domów jednorodzinnych) oraz duży udział paliw kopalnych w regionalnym bilansie energetycznym; 9. Braki w zbiorowych systemach zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzenia ścieków.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój krajowych i wojewódzkich powiązań komunikacyjnych z Białymstokiem; 2. Poprawa stanu infrastruktury drogowej; 3. Zwiększanie znaczenia zagadnień środowiskowych w politykach unijnych i krajowych, napływ funduszy na rozwiązywanie problemów środowiskowych; 4. Rozwój nowej polityki energetycznej polegającej na zwiększaniu efektywności wykorzystania energii oraz stosowania energii odnawialnej; 5. Realizacja krajowych inwestycji infrastrukturalnych; 6. Dostęp do programów/projektów wspierających rozwój kompetencji; 7. Zwiększanie efektywności wykorzystania energii oraz rosnący udział OZE w związku z koniecznością poszukiwania stabilności i niezależności energetycznej; 8. Zmiana świadomości w zakresie partnerskiej współpracy gmin BOF (Białystok niezbędny gminom BOF i odwrotnie); 9. Rosnąca świadomość ekologiczna społeczeństwa i władz samorządowych, co do konieczności przeciwdziałania zmianom klimatu; doświadczenia w realizacji projektów OZE; 10. Kontynuacja środowiskowej polityki miejskiej na poziomie UE i krajowym; 11. Rozwój technologii i spadek cen urządzeń i instalacji OZE;; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wstrzymanie i ograniczenia krajowych inwestycji komunikacyjnych; 2. Niewystarczające finansowanie gmin – ograniczone budżety; 3. Brak środków finansowych na infrastrukturę i usługi; 4. Malejąca liczba mieszkańców kraju i starzejące się społeczeństwo; 5. Zagrożenie wstrzymania krajowych i regionalnych inwestycji ważnych dla gminy; 6. Marginalizacja miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich w polityce regionalnej państwa i UE 7. Zmieniające się, często nieprecyzyjne, przepisy prawa, w tym wiele różnego typu "specustaw" wpływających destrukcyjnie na ład przestrzenny; 8. Brak stabilności krajowego systemu finansowania i wspierania energetyki odnawialnej; 9. Odpływ pracowników wysoko wykwalifikowanych z BOF; 10. „Złe prawo” – niewystarczająca ochrona zasobów naturalnych na terenach zurbanizowanych; 11. Duża zmienność przepisów prawnych z zakresu gospodarki odpadami oraz utrzymania czystości i porządku w gminach; 12. Kryzys gospodarczy i brak środków na wdrożenia działań środowiskowych;

SZANSE	ZAGROŻENIA
12. Współpraca z podmiotami takimi jak: Wody Polskie, Lasy Państwowe w działaniach prośrodowiskowych; 13. Rozwój powiązań komunikacyjnych terenów podmiejskich z miastem; 14. Wspólne pozyskiwanie środków finansowych na rozwój.	13. Dominacja potrzeb „rozwojowych” nad ochroną i kształtowaniem środowiska; 14. Ograniczone możliwości inwestowania w gospodarkę zeroemisyjną ze względu na zagrożenie dla stabilności finansów publicznych, w tym finansów samorządowych; 15. Uzależnienie inwestycji w OZE od finansowania i wsparcia UE; 16. Brak ciągłości realizowanych projektów ze względu na zmiany polityczne; 17. Zmieniające się, często nieprecyzyjne, przepisy prawa, w tym wiele „specustaw” wpływających destrukcyjnie na ład prawny.

CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ GMINY DOBRZYŃIEWO DUŻE

2. CEL STRATEGICZNY: MIESZKAŃCY OTWARCI NA PRZYSZŁOŚĆ

CEL STRATEGICZNY			
MIESZKAŃCY OTWARCI NA PRZYSZŁOŚĆ			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
2.1.	Mieszkańcy kompetentni – przygotowani na gospodarkę 4.0	2.1.1.	Zapewnianie kompetencji zawodowych adekwatnie do potrzeb pracodawców, w tym w ramach Gospodarki 4.0 i Gospodarki Obiegu zamkniętego (GOZ)
		2.1.2.	Podnoszenie poziomu kompetencji cyfrowych
		2.1.3.	Kształtowanie kompetencji kluczowych (w tym przedsiębiorczości) na wszystkich etapach edukacji
		2.1.4.	Stworzenie nowoczesnego systemu doradztwa zawodowego i informacji zawodowej oraz edukacyjnej
		2.1.5.	Kompetencje zaradcze w biznesie
		2.1.7.	Powszechna i wysokiej jakości edukacja przedszkolna, w tym rozwój infrastruktury
		2.1.8.	Promocja i upowszechnianie kształcenia zawodowego dostosowanego do potrzeb regionalnego rynku pracy, w tym doskonalenie infrastruktury edukacyjnej
		2.1.9.	Podnoszenie jakości kształcenia szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w tym rozwój infrastruktury
		2.1.10	Zielone kompetencje mieszkańców
		2.2.	Mieszkańcy w dobrej kondycji
2.2.2.	Promocja zdrowego trybu życia		
2.2.3.	Wsparcie psychologiczno-psychiatryczne oferowane mieszkańcom, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży		
2.2.4.	Prewencja uzależnień (środki psychoaktywne, zaburzenia odżywiania, uzależnienia behawioralne)		
2.2.5.	Opieka długoterminowa i opieka nad osobami starszymi, w tym rozwój infrastruktury		
2.2.6.	Rozwój usług opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej, w formach środowiskowych, dziennych i całodobowych, upowszechnianie systemów teleopieki		
2.2.7.	Poprawa infrastruktury i organizacji opieki zdrowotnej		
2.2.8.	Rozwój infrastruktury społecznej, w tym obiektów kultury		
2.2.9.	Aktywność sportowa mieszkańców, w tym dostępność obiektów sportowych i rekreacyjnych		

2.3.	Mieszkańcy aktywni i zintegrowani	2.3.1.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób starszych, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
		2.3.2.	Wsparcie dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach rozwojowych oraz ich rodzin, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
		2.3.3.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób dorosłych z niepełnosprawnościami oraz wsparcie ich rodzin
		2.3.4.	Pomoc i wsparcie osobom w sytuacjach kryzysowych, w tym adekwatna infrastruktura
		2.3.5.	Działania prewencyjne wobec ryzykownych zachowań młodego pokolenia
		2.3.6.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób na rzecz włączenia społecznego
		2.3.7.	Przeciwdziałanie ubóstwu
		2.3.8.	Integracja cudzoziemców
		2.3.9.	Wsparcia rodzin w opiece nad dziećmi do lat 3, umożliwiającą godzenie życia zawodowego z rodzinnym
		2.3.10	Integracja społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
2.4.	Mieszkańcy bezpieczni	2.4.1	Budowa zintegrowanego systemu zarządzania bezpieczeństwem

3. CEL STRATEGICZNY: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PODSTAWĄ ROZWOJU

CEL STRATEGICZNY			
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PODSTAWĄ ROZWOJU			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
3.1.	Promocja przedsiębiorczości i	3.1.1	Przedsiębiorczość w edukacji szkolnej
		3.1.2	Przedsiębiorczość mieszkańców BOF
		3.1.3	Utworzenie „Centrum rozwoju przedsiębiorczości BOF”
3.2.	Promocja gospodarcza	3.2.1	Wewnętrzna promocja gospodarcza
		3.2.2	Zewnętrzna promocja gospodarcza
3.3.	Oferta inwestycyjna	3.3.1	Stworzenie wspólnej oferty inwestycyjnej BOF
		3.3.2	Tworzenie warunków do inwestowania

4. CEL STRATEGICZNY: ZEROEMISYJNOŚĆ DLA ROZWOJU I JAKOŚCI ŻYCIA

CEL STRATEGICZNY			
ZEROEMISYJNOŚĆ DLA ROZWOJU I JAKOŚCI ŻYCIA			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
4.1.	Zeroemisyjny rozwój	4.1.1	Optymalizacja zużycia energii i wykorzystania odnawialnych źródeł energii
		4.1.2	Zmniejszenie emisji w sektorze mobilności.
		4.1.3	Modelowa modernizacja budynków i obiektów użyteczności publicznej
		4.1.4	Wdrażanie zasad Gospodarki Obiegu Zamkniętego; zwiększenie efektywności gospodarowania odpadami i zasobami; recykling i domykanie obiegu surowców
4.2.	BOF zielony, odporny, o dobrej jakości środowiska	4.2.1	Dobrej jakości różnorodne przyrodniczo tereny zielone o dużej wartości usług ekosystemowych
		4.2.2	Poprawa jakości powietrza, gleb i wód
		4.2.3	Przebudowa i ochrona obszarów zielonych w celu stworzenia wielofunkcyjnego systemu przyrodniczego, chroniącego klimat i łagodzącego szkodliwe skutki urbanizacji: sekwestracja dwutlenku węgla, redukcja wysp ciepła, poprawa jakości powietrza, łagodzenie niekorzystnych zjawisk hydrologicznych.

6. CEL STRATEGICZNY: ZRÓWNOWAŻENIE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE

CEL STRATEGICZNY			
ZRÓWNOWAŻENIE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
6.1.	Integracja funkcjonalna	6.1.1.	Kreowanie „miejsc centralnych” o wysokich walorach funkcjonalnych i przestrzennych
		6.1.2.	Koordinacja przestrzenna rozwoju infrastruktury społecznej
		6.1.3.	Usługi pierwszej potrzeby w bezpośredniej bliskości
		6.1.4.	Koordinacja lokalizacji centrów zaopatrzenia podmiotów działalności gospodarczej
6.2.	Racjonalne zagospodarowanie	6.2.1.	Kompleksowe ujęcie planowania nowych oraz modernizacji istniejących zespołów zabudowy - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
		6.2.2.	Ochrona terenów rozwojowych (inwestycyjnych)
		6.2.3.	Planowanie rozwoju zagospodarowania z uwzględnieniem ochrony walorów krajobrazu przyrodniczego oraz kulturowego
		6.2.4.	Ochrona przed zagospodarowaniem wartościowych terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz o walorach rekreacyjno-turystycznych
6.3.	Sieciowa infrastruktura	6.3.1.	Wzmocnienie pewności zasilania, w tym przez rozwój układów dwukierunkowych oraz zwiększanie udziału sieci doziemnych
		6.3.2.	Objęcie BOF kolektywnymi systemami zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków
		6.3.3.	Promocja i wspieranie rozwoju infrastruktury OZE, w tym w szczególności w formule prosumenckiej
		6.3.4.	Uwzględnianie ochrony wartości krajobrazowych przy planowaniu rozwoju infrastruktury
		6.3.5.	Objęcie całego obszaru BOF infrastrukturą szerokopasmowego Internetu
6.4.	Poprawa kulturowych walorów przestrzeni	6.4.1.	Rozwój systemu przestrzeni publicznych o wartościach społecznych
		6.4.2.	Ochrona historycznych układów i sylwet miejscowości, zwłaszcza ośrodków gminnych oraz ekspozycji historycznych dominant

ANALIZA SWOT GMINY JUCHNOWIEC KOŚCIELNY

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. ~~Rozwinięty układ dróg rowerowych na terenie gminy; - usunąć~~ 2. Liczba ludności charakteryzująca się tendencją wzrostową; 3. Branże kluczowe/wiodące i przedsiębiorstwa działające na poziomie międzynarodowym 4. Dobrze rozwinięty system transportu publicznego z nowoczesnym taborem; 5. Zwartość obszaru BOF (relatywnie niewielkie odległości).Potencjał do zapewnienia obsługi komunikacyjnej BOF przez BKM; 6. Zintegrowany system gospodarki odpadami; rosnące energetyczne i materiałowe wykorzystanie biomasy i odpadów; 7. Doświadczenie współpracy instytucjonalnej w Stowarzyszeniu BOF; 8. Realizacja projektów zintegrowanych odpowiadających na potrzeby BOF przy ścisłej współpracy międzyinstytucjonalnej oraz zaangażowaniu różnych środowisk (administracja, nauka, biznes, społeczeństwo) we wszystkich obszarach tematycznych 9. Stosunkowo duże doświadczenie w realizacji inwestycji współfinansowanych ze środków zewnętrznych krajowych i regionalnych, w tym z zakresu OZE 10. Dobra jakość środowiska; duży udział lasów i mokradel będących źródłem biomasy i mających potencjał sekwestracji CO₂; 11. Walory rekreacyjne i turystyczne w postaci obiektów przyrodniczych oraz kulturowych 12. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w BOF charakteryzuje się tendencją wzrostową 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Słaba infrastruktura drogowa na obszarach gmin (między gminami), a także infrastruktura parkingowa; 2. ~~Niewystarczający układ dróg rowerowych na terenie gminy oraz słabo rozwinięte powiązania dróg rowerowych między gminami~~ 3. Intensywny ruch samochodowy powodujący emisję zanieczyszczeń i hałasu; 4. ~~Braki infrastruktury drogowej na terenach nowej zabudowy~~ 5. Słabe pokrycie obszaru BOF miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego BOF (poza Białymstokiem, gminą Choroszcz i Łapy); 6. Brak lotniska obsługującego regularny transport pasażerski i towarowy; 7. ~~Niedostosowana do potrzeb mieszkańców infrastruktura kolejowa (przystanki)~~ 8. Brak samowystarczalności energetycznej; 9. ~~Przewaga napowietrznej infrastruktury energetycznej nad kablową~~ 10. Brak zapewnienia pewności i stabilności dostaw energii elektrycznej na obszarach gmin; ~~skoki napięcia w sieciach energetycznych~~ 11. Dualizm gminy – tereny o charakterze typowo wiejskim i typowo miejskim - powodujący zgłaszanie zupełnie innych potrzeb i wymuszający dwa odrębne podejścia rozwojowe 12. Słabo rozwinięty system retencjonowania wód opadowych; 13. ~~Niewystarczająca i starzejąca się infrastruktura wodno-kanalizacyjna; - ja bym to rozdzieliła z punktem powyżej~~ 14. ~~Dysproporcje w gęstości zaludnienia na poszczególnych obszarach gminy~~ 15. Braki w zbiorowych systemach zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzenia ścieków, ~~w tym na terenach na nowej zabudowy~~ 16. ~~Infrastruktura niedostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami~~ 17. Niepełna integracja powiązań infrastrukturalnych na terenie całego BOF; 18. Wyczerpywanie się pojemności składowiska odpadów na terenie ZUOK w Hryniewiczach; 19. Znacząca emisja gazów cieplarnianych w sektorze mieszkalnictwa i transportu; „przywiązanie” mieszkańców do jazdy samochodem; transport publiczny jako „drugi wybór” po podróży samochodem; 20. Znaczna potrzeba termomodernizacji budynków (zwłaszcza domów jednorodzinnych) oraz duży udział paliw kopalnych w regionalnym bilansie energetycznym; 21. ~~Duża niepewność i nieprzewidywalność aktów prawnych ograniczająca inwestycje w OZE; - to jest zagrożenie, a nie słaba strona gminy, ale coś podobnego już tam jest więc chyba usunąć~~

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	22. Trudności w pozyskaniu pracowników o odpowiednich kwalifikacjach; 23. Niedostosowane kompetencje do wymagań rynku pracy; ~~24. Niedostosowana do potrzeb przedsiębiorstw struktura i programy kształcenia na poziomie szkół średnich i wyższych;~~ 25. Niewystarczająca dostępność edukacji przedszkolnej. Niedostosowanie infrastruktury przedszkolnej oraz oferty zajęć dodatkowych do potrzeb 26. Niewystarczająca dostępność miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 27. Niezadowalający stan infrastruktury szkół podstawowych wymagający remontów, prac inwestycyjnych 28. Brak dobrego i powszechnego dostępu do stabilnych sieci internetowych; 29. Braki w infrastrukturze kulturalnej (ośrodek kultury, biblioteka), społecznej, sportowej i rekreacyjnej spowodowane rosnącą liczbą mieszkańców 30. Braki w zakresie obiektów socjalnych i komunalnych

SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Rozwój krajowych i wojewódzkich powiązań komunikacyjnych z Białymstokiem; 2. Poprawa stanu krajowej infrastruktury drogowej i kolejowej; 3. Utworzenie <i>Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2035</i> ; 4. Wzrost znaczenia zagadnień ekologicznych i środowiskowych w politykach unijnych i krajowych, napływ funduszy na rozwiązywanie problemów środowiskowych; 5. Rozwój nowej polityki energetycznej polegającej na zwiększaniu efektywności wykorzystania energii oraz stosowania energii odnawialnej; 6. Kontynuacja polityki miejskiej na poziomie krajowym i UE;	1. Kryzys gospodarczy i brak środków na wdrożenia działań ~~prośrodowiskowych~~ ; - <i>bym napisała chyba wszelkich działań inwestycyjnych</i> 2. Niewystarczające finansowanie gmin – ograniczone budżety; 3. Brak środków finansowych na infrastrukturę i usługi; - <i>chyba bym połączyła punkt 2 i 3</i> 4. Wstrzymanie krajowych i regionalnych inwestycji ważnych dla BOF; 5. Depopulacja kraju i starzejące się społeczeństwo 6. ~~Negatywna dla gminy polityka dotycząca ruchu przygranicznego~~ ; - <i>usunąć</i> 7. Odływ ludności i kapitału na skutek silnej konkurencji innych ośrodków i regionów w kraju i zagranicą; 8. Odływ pracowników wysoko wykwalifikowanych z BOF; 9. Marginalizacja miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich w polityce regionalnej państwa i UE 10. Zmieniające się, często nieprecyzyjne, przepisy prawa, w tym wiele różnego typu "specustaw" wpływających destrukcyjnie na ład przestrzenny i prawny; planowane i realizowane inwestycje, gospodarkę odpadami, OZE, finansowanie samorządów 11. Niestabilność krajowego systemu finansowania i wspierania energetyki odnawialnej; ~~12. „Złe prawo” – niewystarczająca ochrona zasobów naturalnych na terenach zurbanizowanych~~ ; - <i>myślę, że za wiele razy</i>

SZANSE	ZAGROŻENIA
	<i>powtarzamy o złym prawie, zmieniających się przepisach, może dopisać coś w stylu punktu 10</i>
<p>7. Realizacja krajowych inwestycji infrastrukturalnych; w tym drogowych, kolejowych, energetycznych, teletechnicznych</p> <p>8. Zwiększanie efektywności wykorzystania energii oraz rosnący udział OZE w związku z koniecznością poszukiwania stabilności i niezależności energetycznej;</p> <p>9. Zmiana świadomości w zakresie partnerskiej współpracy gmin BOF (Białystok niezbędny gminom BOF i odwrotnie);</p> <p>10. Rosnąca świadomość ekologiczna społeczeństwa i władz samorządowych, co do konieczności przeciwdziałania zmianom klimatu; doświadczenia w realizacji projektów OZE;</p> <p>11. Kontynuacja prośrodowiskowej polityki miejskiej na poziomie UE i krajowym;</p> <p>12. Rozwój technologii i spadek cen urządzeń i instalacji OZE;;</p> <p>~~13. Współpraca z podmiotami takimi jak: Wody Polskie, Lasy Państwowe w działaniach prośrodowiskowych; – usunąć~~</p> <p>14. Rozwój powiązań komunikacyjnych terenów podmiejskich z miastem;</p> <p>15. Wspólne pozyskiwanie środków finansowych na rozwój.</p> <p>16. Dostęp do różnorodnych źródeł finansowania: regionalnych, krajowych i międzynarodowych</p> <p>17. Współpraca samorządów w regionie</p> <p>18. Rozwój oferty edukacyjnej zgodnie z koncepcją uczenia się przez całe życie (lifelong learningu)</p> <p>19. Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności przedsiębiorstw, w tym wchodzenie na nowe rynki zagraniczne</p>	<p>13. ~~Duża zmienność przepisów prawnych z zakresu gospodarki odpadami oraz utrzymania czystości i porządku w gminach; - znowu są zmiany przepisów, tylko w innym obszarze, ja bym jednak napisała to jako jeden punkt, że są zmiany i że w wielu obszarach to przeszkadza~~</p> <p>14. Dominacja potrzeb „rozwojowych” nad ochroną i kształtowaniem środowiska;</p> <p>15. Niewystarczające zainteresowanie mieszkańców i brak zachęt systemowych służących poprawie jakości środowiska;</p> <p>16. Ograniczone możliwości inwestowania w gospodarkę zeroemisyjną ze względu na zagrożenie dla stabilności finansów publicznych, w tym finansów samorządowych;</p> <p>17. Uzależnienie inwestycji w OZE od finansowania i wsparcia UE;</p> <p>18. Brak ciągłości realizowanych projektów ze względu na zmiany polityczne;</p> <p>19. Brak integracji działań prośrodowiskowych w BOF;</p> <p>~~20. Zmieniające się, często nieprecyzyjne, przepisy prawa, w tym wiele „specustaw” wpływających destrukcyjnie na ład prawny – j.w.~~</p>

CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ GMINY JUCHNOWIEC KOŚCIELNY

2. CEL STRATEGICZNY: MIESZKAŃCY OTWARCI NA PRZYSZŁOŚĆ

CEL STRATEGICZNY			
MIESZKAŃCY OTWARCI NA PRZYSZŁOŚĆ			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
2.1.	Mieszkańcy kompetentni – przygotowani na gospodarkę 4.0	2.1.1.	Zapewnianie kompetencji zawodowych adekwatnie do potrzeb pracodawców, w tym w ramach Gospodarki 4.0 i Gospodarki Obiegu zamkniętego (GOZ)
		2.1.2.	Podnoszenie poziomu kompetencji cyfrowych
		2.1.3.	Kształtowanie kompetencji kluczowych (w tym przedsiębiorczości) na wszystkich etapach edukacji
		2.1.4.	Stworzenie nowoczesnego systemu doradztwa zawodowego i informacji zawodowej oraz edukacyjnej
		2.1.5.	Kompetencje zarządcze w biznesie

		2.1.6.	Kształcenie przez całe życie
		2.1.7.	Powszechna i wysokiej jakości edukacja przedszkolna, w tym rozwój infrastruktury
		2.1.8.	Promocja i upowszechnianie kształcenia zawodowego dostosowanego do potrzeb regionalnego rynku pracy, w tym doskonalenie infrastruktury edukacyjnej
		2.1.9.	Podnoszenie jakości kształcenia szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w tym rozwój infrastruktury
		2.1.10	Zielone kompetencje mieszkańców
		2.1.11	Kompetencje Gospodarki Obiegu Zamkniętego w firmach, samorządach i instytucjach otoczenia
2.2.	Mieszkańcy w dobrej kondycji	2.2.1.	Profilaktyka zdrowotna/chorób cywilizacyjnych/edukacja zdrowotna
		2.2.2.	Promocja zdrowego trybu życia
		2.2.3.	Wsparcie psychologiczno-psychiatryczne oferowane mieszkańcom, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży
		2.2.4.	Prewencja uzależnień (środki psychoaktywne, zaburzenia odżywiania, uzależnienia behawioralne)
		2.2.5.	Opieka długoterminowa i opieka nad osobami starszymi, w tym rozwój infrastruktury
		2.2.6.	Rozwój usług opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej, w formach środowiskowych, dziennych i całodobowych, upowszechnianie systemów teleopieki
		2.2.7.	Poprawa infrastruktury i organizacji opieki zdrowotnej
		2.2.8.	Rozwój infrastruktury społecznej, w tym obiektów kultury
		2.2.9.	Aktywność sportowa mieszkańców, w tym dostępność obiektów sportowych i rekreacyjnych
2.3.	Mieszkańcy aktywni i zintegrowani	2.3.1.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób starszych, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
		2.3.2.	Wsparcie dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach rozwojowych oraz ich rodzin, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
		2.3.3.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób dorosłych z niepełnosprawnościami oraz wsparcie ich rodzin
		2.3.4.	Pomoc i wsparcie osobom w sytuacjach kryzysowych, w tym adekwatna infrastruktura
		2.3.5.	Działania prewencyjne wobec ryzykownych zachowań młodego pokolenia
		2.3.6.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób na rzecz włączenia społecznego
		2.3.7.	Przeciwdziałanie ubóstwu
		2.3.8.	Integracja cudzoziemców
		2.3.9.	Wsparcia rodzin w opiece nad dziećmi do lat 3, umożliwiającą godzenie życia zawodowego z rodzinnym
		2.3.10	Integracja społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
2.4.	Mieszkańcy bezpieczni	2.4.1	Budowa zintegrowanego systemu zarządzania bezpieczeństwem

3. CEL STRATEGICZNY: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PODSTAWĄ ROZWOJU

CEL STRATEGICZNY			
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PODSTAWĄ ROZWOJU			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
3.1.	Promocja przedsiębiorczości i	3.1.1	Przedsiębiorczość w edukacji szkolnej
		3.1.2	Przedsiębiorczość mieszkańców BOF
		3.1.3	Utworzenie „Centrum rozwoju przedsiębiorczości BOF”
3.2.	Promocja gospodarcza	3.2.1	Wewnętrzna promocja gospodarcza
		3.2.2	Zewnętrzna promocja gospodarcza

3.3.	Oferta inwestycyjna	3.3.1	Stworzenie wspólnej oferty inwestycyjnej BOF
		3.3.2	Tworzenie warunków do inwestowania

4. CEL STRATEGICZNY: ZEROEMISYJNOŚĆ DLA ROZWOJU I JAKOŚCI ŻYCIA

CEL STRATEGICZNY			
ZEROEMISYJNOŚĆ DLA ROZWOJU I JAKOŚCI ŻYCIA			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
4.1.	Zeroemisyjny rozwój	4.1.1	Optimalizacja zużycia energii i wykorzystania odnawialnych źródeł energii
		4.1.2	Zmniejszenie emisji w sektorze mobilności.
		4.1.3	Modelowa modernizacja budynków i obiektów użyteczności publicznej
		4.1.4	Wdrażanie zasad Gospodarki Obiegu Zamkniętego; zwiększenie efektywności gospodarowania odpadami i zasobami; recykling i domykanie obiegu surowców
4.2.	BOF zielony, odporny, o dobrej jakości środowiska	4.2.1	Dobrej jakości różnorodne przyrodniczo tereny zielone o dużej wartości usług ekosystemowych
		4.2.2	Poprawa jakości powietrza, gleb i wód
		4.2.3	Przebudowa i ochrona obszarów zielonych w celu stworzenia wielofunkcyjnego systemu przyrodniczego, chroniącego klimat i łagodzącego szkodliwe skutki urbanizacji: sekwestracja dwutlenku węgla, redukcja wysp ciepła, poprawa jakości powietrza, łagodzenie niekorzystnych zjawisk hydrologicznych.

6. CEL STRATEGICZNY: ZRÓWNOWAŻENIE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE

CEL STRATEGICZNY			
ZRÓWNOWAŻENIE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
6.1.	Integracja funkcjonalna	6.1.1.	Kreowanie „miejsc centralnych” o wysokich walorach funkcjonalnych i przestrzennych
		6.1.2.	Koordynacja przestrzenna rozwoju infrastruktury społecznej
		6.1.3.	Usługi pierwszej potrzeby w bezpośredniej bliskości
		6.1.4.	Koordynacja lokalizacji centrów zaopatrzenia podmiotów działalności gospodarczej
6.2.	Racjonalne zagospodarowanie	6.2.1.	Kompleksowe ujęcie planowania nowych oraz modernizacji istniejących zespołów zabudowy - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
		6.2.2.	Ochrona terenów rozwojowych (inwestycyjnych)
		6.2.3.	Planowanie rozwoju zagospodarowania z uwzględnieniem ochrony walorów krajobrazu przyrodniczego oraz kulturowego
		6.2.4.	Ochrona przed zagospodarowaniem wartościowych terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz o walorach rekreacyjno-turystycznych
6.3.	Sieciowa infrastruktura	6.3.1.	Wzmocnienie pewności zasilania, w tym przez rozwój układów dwukierunkowych oraz zwiększanie udziału sieci doziemnych
		6.3.2.	Objęcie BOF kolektywnymi systemami zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków
		6.3.3.	Promocja i wspieranie rozwoju infrastruktury OZE, w tym w szczególności w formule prosumenckiej
		6.3.4.	Uwzględnianie ochrony wartości krajobrazowych przy planowaniu rozwoju infrastruktury
		6.3.5.	Objęcie całego obszaru BOF infrastrukturą szerokopasmowego Internetu

6.4.	Poprawa kulturowych walorów przestrzeni	6.4.1.	Rozwój systemu przestrzeni publicznych o wartościach społecznych
		6.4.2.	Ochrona historycznych układów i sylwet miejscowości, zwłaszcza ośrodków gminnych oraz ekspozycji historycznych dominant

ANALIZA SWOT GMINY ŁAPY

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobra infrastruktura drogowa na terenie gminy; 2. Walory rekreacyjne i turystyczne w postaci obiektów przyrodniczych oraz kulturowych; 3. Zintegrowany system gospodarki odpadami; rosnące energetyczne i materiałowe wykorzystanie biomasy i odpadów; 4. Budżet obywatelski cieszący się coraz większym zainteresowaniem mieszkańców, co jest przejawem rosnącego kapitału społecznego i aktywności lokalnej; 5. Stosunkowo duże doświadczenie w realizacji projektów z zakresu energii odnawialnej oraz otwartość społeczeństwa na nowe rozwiązania; 6. Dobra jakość środowiska; duży udział lasów i mokradeł będących źródłem biomasy i mających potencjał sekwestracji CO₂; 7. Znaczny potencjał oszczędności zużycia energii dzięki poprawie charakterystyki energetycznej budynków i urządzeń domowych; 8. Wolne tereny inwestycyjne w BOF 9. Korzystny wizerunek „zielonego regionu”. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostosowana do potrzeb mieszkańców infrastruktura kolejowa (przystanki); 2. Brak samowystarczalności energetycznej; 3. Brak infrastruktury targowo-wystawienniczej dla organizacji imprez o dużej skali; 4. Społeczeństwo BOF starzeje się i tendencja ta będzie ulegała pogłębieniu; 5. Niedostateczna popularność kształcenia zawodowego; 6. Trudności w pozyskaniu pracowników o odpowiednich kwalifikacjach; 7. Niewystarczająca przedsiębiorczość wśród młodzieży; 8. Niedostateczny poziom kompetencji kluczowych (np. inicjatywności, kompetencji informatycznych, uczenia się, społecznych i obywatelskich, świadomości kulturowej, matematycznych) wśród młodzieży; 9. Znaczna potrzeba termomodernizacji budynków (zwłaszcza domów jednorodzinnych) oraz duży udział paliw kopalnych w regionalnym bilansie energetycznym; 10. Słaba infrastruktura sieci elektroenergetycznych ograniczająca przyłączanie prosumentów i dużych producentów energii z OZE; brak lokalnego ośrodka decyzyjnego w zakresie modernizacji infrastruktury energetycznej.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój krajowych i wojewódzkich powiązań komunikacyjnych z Białymstokiem; 2. Poprawa stanu krajowej infrastruktury drogowej i kolejowej; 3. Wzrost znaczenia zagadnień ekologicznych i środowiskowych w politykach unijnych i krajowych, napływ funduszy na rozwiązywanie problemów środowiskowych; 4. Rozwój nowej polityki energetycznej polegającej na zwiększaniu efektywności wykorzystania energii oraz stosowania energii odnawialnej; 5. Kontynuacja polityki miejskiej na poziomie krajowym i UE; 6. Utworzenie <i>Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2035</i>; 7. Realizacja krajowych inwestycji infrastrukturalnych; 8. Prognozowany przyrost znacznej liczby migrantów, w szczególności uchodźców z Ukrainy; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odływ ludności i kapitału na skutek silnej konkurencji innych ośrodków i regionów w kraju i zagranicą; 2. Wstrzymanie i ograniczenie krajowych inwestycji komunikacyjnych; 3. Niewystarczające finansowanie gmin – ograniczone budżety; 4. Brak środków finansowych na infrastrukturę i usługi; 5. Depopulacja kraju i starzejące się społeczeństwo; 6. Negatywna dla gminy polityka dotycząca ruchu przygranicznego; 7. Zagrożenie wstrzymania krajowych i regionalnych inwestycji ważnych dla BOF; 8. Marginalizacja miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich w polityce regionalnej państwa i UE 9. Postępująca suburbanizacja miasta Białostok;

SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>9. Dostęp do programów/projektów wspierających rozwój kompetencji;</p> <p>10. Zwiększanie efektywności wykorzystania energii oraz rosnący udział OZE w związku z koniecznością poszukiwania stabilności i niezależności energetycznej;</p> <p>11. Rozwój towarowego transportu lotniczego i wzrost zainteresowania terenami inwestycyjnymi;</p> <p>12. Zmiana świadomości w zakresie partnerskiej współpracy gmin BOF (Białystok niezbędny gminom BOF i odwrotnie);</p> <p>13. Rosnąca świadomość ekologiczna społeczeństwa i władz samorządowych, co do konieczności przeciwdziałania zmianom klimatu; doświadczenia w realizacji projektów OZE;</p> <p>14. Współpraca z podmiotami takimi jak: Wody Polskie, Lasy Państwowe w działaniach środowiskowych;</p> <p>15. Rozwój powiązań komunikacyjnych terenów podmiejskich z miastem;</p> <p>16. Wspólne pozyskiwanie środków finansowych na rozwój.</p>	<p>10. Zmieniające się, często nieprecyzyjne, przepisy prawa, w tym wiele różnego typu "specustaw" wpływających destrukcyjnie na ład przestrzenny;</p> <p>11. Niestabilność krajowego systemu finansowania i wspierania energetyki odnawialnej;</p> <p>12. Odpływ pracowników wysoko wykwalifikowanych z BOF;</p> <p>13. „Złe prawo” – niewystarczająca ochrona zasobów naturalnych na terenach zurbanizowanych;</p> <p>14. Duża zmienność przepisów prawnych z zakresu gospodarki odpadami oraz utrzymania czystości i porządku w gminach;</p> <p>15. Kryzys gospodarczy i brak środków na wdrożenia działań prośrodowiskowych;</p> <p>16. Niewystarczające zainteresowanie mieszkańców i brak zachęt systemowych służących poprawie jakości środowiska;</p> <p>17. Ograniczone możliwości inwestowania w gospodarkę zeroemisyjną ze względu na zagrożenie dla stabilności finansów publicznych, w tym finansów samorządowych;</p> <p>18. Uzależnienie inwestycji w OZE od finansowania i wsparcia UE;</p> <p>19. Brak integracji działań prośrodowiskowych w BOF;</p> <p>20. Zmieniające się, często nieprecyzyjne, przepisy prawa, w tym wiele „specustaw” wpływających destrukcyjnie na ład prawny.</p>

CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ GMINY ŁAPY

2. CEL STRATEGICZNY: MIESZKAŃCY OTWARCI NA PRZYSZŁOŚĆ

CEL STRATEGICZNY			
MIESZKAŃCY OTWARCI NA PRZYSZŁOŚĆ			
Cel operacyjny	Kierunek działań		
2.1. Mieszkańcy kompetentni – przygotowani na gospodarkę 4.0	2.1.1.	Zapewnianie kompetencji zawodowych adekwatnie do potrzeb pracodawców, w tym w ramach Gospodarki 4.0 i Gospodarki Obiegu zamkniętego (GOZ)	
	2.1.2.	Podnoszenie poziomu kompetencji cyfrowych	
	2.1.3.	Kształtowanie kompetencji kluczowych (w tym przedsiębiorczości) na wszystkich etapach edukacji	
	2.1.4.	Stworzenie nowoczesnego systemu doradztwa zawodowego i informacji zawodowej oraz edukacyjnej	
	2.1.5.	Kompetencje zarządcze w biznesie	
	2.1.6.	Kształcenie przez całe życie	
	2.1.7.	Powszechna i wysokiej jakości edukacja przedszkolna, w tym rozwój infrastruktury	
	2.1.8.	Promocja i upowszechnianie kształcenia zawodowego dostosowanego do potrzeb regionalnego rynku pracy, w tym doskonalenie infrastruktury edukacyjnej	
	2.1.9.	Podnoszenie jakości kształcenia szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w tym rozwój infrastruktury	
	2.1.10	Zielone kompetencje mieszkańców	

2.2.	Mieszkańcy w dobrej kondycji	2.2.1.	Profilaktyka zdrowotna/chorób cywilizacyjnych/edukacja zdrowotna
		2.2.2.	Promocja zdrowego trybu życia
		2.2.3.	Wsparcie psychologiczno-psychiatryczne oferowane mieszkańcom, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży
		2.2.4.	Prewencja uzależnień (środki psychoaktywne, zaburzenia odżywiania, uzależnienia behawioralne)
		2.2.5.	Opieka długoterminowa i opieka nad osobami starszymi, w tym rozwój infrastruktury
		2.2.6.	Rozwój usług opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej, w formach środowiskowych, dziennych i całodobowych, upowszechnianie systemów teleopieki
		2.2.7.	Poprawa infrastruktury i organizacji opieki zdrowotnej
		2.2.8.	Rozwój infrastruktury społecznej, w tym obiektów kultury
		2.2.9.	Aktywność sportowa mieszkańców, w tym dostępność obiektów sportowych i rekreacyjnych
2.3.	Mieszkańcy aktywni i zintegrowani	2.3.1.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób starszych, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
		2.3.2.	Wsparcie dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach rozwojowych oraz ich rodzin, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
		2.3.3.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób dorosłych z niepełnosprawnościami oraz wsparcie ich rodzin
		2.3.4.	Pomoc i wsparcie osobom w sytuacjach kryzysowych, w tym adekwatna infrastruktura
		2.3.5.	Działania prewencyjne wobec ryzykownych zachowań młodego pokolenia
		2.3.6.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób na rzecz włączenia społecznego
		2.3.7.	Przeciwdziałanie ubóstwu
		2.3.8.	Integracja cudzoziemców
		2.3.9.	Wsparcia rodzin w opiece nad dziećmi do lat 3, umożliwiającą godzenie życia zawodowego z rodzinnym
		2.3.10	Integracja społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
2.4.	Mieszkańcy bezpieczni	2.4.1	Budowa zintegrowanego systemu zarządzania bezpieczeństwem

3. CEL STRATEGICZNY: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PODSTAWĄ ROZWOJU

CEL STRATEGICZNY			
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PODSTAWĄ ROZWOJU			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
3.1.	Promocja przedsiębiorczości i	3.1.1	Przedsiębiorczość w edukacji szkolnej
		3.1.2	Przedsiębiorczość mieszkańców BOF
		3.1.3	Utworzenie „Centrum rozwoju przedsiębiorczości BOF”
3.2.	Promocja gospodarcza	3.2.1	Wewnętrzna promocja gospodarcza
		3.2.2	Zewnętrzna promocja gospodarcza
3.3.	Oferta inwestycyjna	3.3.1	Stworzenie wspólnej oferty inwestycyjnej BOF
		3.3.2	Tworzenie warunków do inwestowania

4. CEL STRATEGICZNY: ZEROEMISYJNOŚĆ DLA ROZWOJU I JAKOŚCI ŻYCIA

CEL STRATEGICZNY	
ZEROEMISYJNOŚĆ DLA ROZWOJU I JAKOŚCI ŻYCIA	
Cel operacyjny	Kierunek działań

4.1.	Zeroemisyjny rozwój	4.1.1	Optimalizacja zużycia energii i wykorzystania odnawialnych źródeł energii
		4.1.2	Zmniejszenie emisji w sektorze mobilności.
		4.1.3	Modelowa modernizacja budynków i obiektów użyteczności publicznej
		4.1.4	Wdrażanie zasad Gospodarki Obiegu Zamkniętego; zwiększenie efektywności gospodarowania odpadami i zasobami; recykling i domykanie obiegu surowców
4.2.	BOF zielony, odporny, o dobrej jakości środowiska	4.2.1	Dobrej jakości różnorodne przyrodniczo tereny zielone o dużej wartości usług ekosystemowych
		4.2.2	Poprawa jakości powietrza, gleb i wód
		4.2.3	Przebudowa i ochrona obszarów zielonych w celu stworzenia wielofunkcyjnego systemu przyrodniczego, chroniącego klimat i łagodzącego szkodliwe skutki urbanizacji: sekwestracja dwutlenku węgla, redukcja wysp ciepła, poprawa jakości powietrza, łagodzenie niekorzystnych zjawisk hydrologicznych.

6. CEL STRATEGICZNY: ZRÓWNOWAŻENIE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE

CEL STRATEGICZNY			
ZRÓWNOWAŻENIE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
6.1.	Integracja funkcjonalna	6.1.1.	Kreowanie „miejsc centralnych” o wysokich walorach funkcjonalnych i przestrzennych
		6.1.2.	Koordinacja przestrzenna rozwoju infrastruktury społecznej
		6.1.3.	Usługi pierwszej potrzeby w bezpośredniej bliskości
		6.1.4.	Koordinacja lokalizacji centrów zaopatrzenia podmiotów działalności gospodarczej
6.2.	Racjonalne zagospodarowanie	6.2.1.	Kompleksowe ujęcie planowania nowych oraz modernizacji istniejących zespołów zabudowy - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
		6.2.2.	Ochrona terenów rozwojowych (inwestycyjnych)
		6.2.3.	Planowanie rozwoju zagospodarowania z uwzględnieniem ochrony walorów krajobrazu przyrodniczego oraz kulturowego
		6.2.4.	Ochrona przed zagospodarowaniem wartościowych terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz o walorach rekreacyjno-turystycznych
6.3.	Sieciowa infrastruktura	6.3.1.	Wzmocnienie pewności zasilania, w tym przez rozwój układów dwukierunkowych oraz zwiększanie udziału sieci doziemnych
		6.3.2.	Objęcie BOF kolektywnymi systemami zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków
		6.3.3.	Promocja i wspieranie rozwoju infrastruktury OZE, w tym w szczególności w formule prosumenckiej
		6.3.4.	Uwzględnianie ochrony wartości krajobrazowych przy planowaniu rozwoju infrastruktury
		6.3.5.	Objęcie całego obszaru BOF infrastrukturą szerokopasmowego Internetu
6.4.	Poprawa kulturowych walorów przestrzeni	6.4.1.	Rozwój systemu przestrzeni publicznych o wartościach społecznych
		6.4.2.	Ochrona historycznych układów i sylwet miejscowości, zwłaszcza ośrodków gminnych oraz ekspozycji historycznych dominant

ANALIZA SWOT GMINY SUPRAŚL

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Potencjał do zapewnienia obsługi komunikacyjnej BOF przez BKM; 2. Walory rekreacyjne i turystyczne w postaci obiektów przyrodniczych oraz kulturowych; 3. Doświadczenie współpracy instytucjonalnej w Stowarzyszeniu BOF; 4. Relatywnie duży udział osób w wieku przedprodukcyjnym w gminach BOF; 5. Liczba ludności charakteryzująca się tendencją wzrostową; 6. Dobra jakość życia; 7. Dobra jakość środowiska; duży udział lasów i mokradeł będących źródłem biomasy i mających potencjał sekwestracji CO₂; 8. Dobrze rozwinięty system transportu publicznego z nowoczesnym taborem; 9. Wolne tereny inwestycyjne w BOF; 10. Znaczący potencjał i rosnąca produkcja energii elektrycznej i ciepłej z OZE; duży potencjał do przejścia na system zeroemisyjny; 11. Korzystny wizerunek „zielonego regionu”; 12. Zwartość obszaru BOF (relatywnie niewielkie odległości). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wciąż słabo rozwinięta kultura współpracy i osiągania synergii; 2. Słaba infrastruktura drogowa na obszarach gmin (między gminami), a także infrastruktura parkingowa; 3. Słabo rozwinięte powiązania dróg rowerowych między gminami BOF; 4. Brak lotniska obsługującego regularny transport pasażerski i towarowy; 5. Słabe pokrycie obszaru BOF miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego BOF (poza Białymstokiem, gminą Choroszcz i Łapy); 6. Brak integracji planistycznej obszaru BOF – postępujące żywiołowe procesy suburbanizacyjne, skutkujące zagrożeniami dla środowiska przyrodniczego oraz wzrastającą energochłonnością BOF; 7. Brak wspólnej oferty skierowanej do inwestorów, w tym zagranicznych i jej promocji; 8. Brak samowystarczalności energetycznej; 9. Niewystarczająca dostępność edukacji przedszkolnej. Niedostosowanie infrastruktury przedszkolnej oraz oferty zajęć dodatkowych do potrzeb; 10. Niezadowalający stan infrastruktury szkół podstawowych i ponadpodstawowych wymagający remontów, prac inwestycyjnych; 11. Trudności w pozyskaniu pracowników o odpowiednich kwalifikacjach; 12. Niedostosowane kompetencje do wymagań rynku pracy; 13. Niska partycypacja obywateli; 14. Niedostateczne dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami; 15. Niedostateczny poziom kompetencji kluczowych (np. inicjatywności, kompetencji informatycznych, uczenia się, społecznych i obywatelskich, świadomości kulturowej, matematycznych) wśród młodzieży; 16. Słabo rozwinięty system retencjonowania wód opadowych; niewystarczająca i starzejąca się infrastruktura wodno-kanalizacyjna; 17. Intensywny ruch samochodowy powodujący emisję zanieczyszczeń i hałasu; 18. Problem uczestnictwa w finansowaniu komunikacji miejskiej – liczba połączeń; 19. Wyczerpywanie się pojemności składowiska odpadów na terenie ZUOK w Hryniewiczach; 20. Znacząca emisja gazów cieplarnianych w sektorze mieszkalnictwa i transportu; „przywiązanie” mieszkańców do jazdy samochodem; transport publiczny jako „drugi wybór” po podróży samochodem; 21. Znaczna potrzeba termomodernizacji budynków (zwłaszcza domów jednorodzinnych) oraz duży

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	<p>udział paliw kopalnych w regionalnym bilansie energetycznym;</p> <p>22. Brak bazy danych w postaci usystematyzowanych informacji o budynkach pod kątem ich charakterystyki energetycznej na obszarze BOF;</p> <p>23. Mały udział OZE i dalece niewystarczająca rola GOZ w gospodarce regionu;</p> <p>24. Duża niepewność i nieprzewidywalność aktów prawnych ograniczająca inwestycje w OZE;</p> <p>25. Ograniczone kompetencje mieszkańców i administracji w zakresie energetyki odnawialnej i gospodarki zeroemisyjnej, niewystarczające doradztwo energetyczne; małe kwalifikacje i doświadczenie instalatorów systemów OZE;</p> <p>26. Brak zapewnienia pewności i stabilności dostaw energii elektrycznej na obszarach gmin;</p> <p>27. Braki w zbiorowych systemach zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzenia ścieków;</p> <p>28. Braki/nierówny dostęp do usług społecznych.</p>

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój krajowych i wojewódzkich powiązań komunikacyjnych z Białymstokiem; 2. Poprawa stanu krajowej infrastruktury drogowej i kolejowej; 3. Wzrost znaczenia zagadnień ekologicznych i środowiskowych w politykach unijnych i krajowych, napływ funduszy na rozwiązywanie problemów środowiskowych; 4. Rozwój nowej polityki energetycznej polegającej na zwiększaniu efektywności wykorzystania energii oraz stosowania energii odnawialnej; 5. Kontynuacja polityki miejskiej na poziomie krajowym i UE; 6. Utworzenie <i>Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2035</i>; 7. Realizacja krajowych inwestycji infrastrukturalnych; 8. Dostęp do programów/projektów wspierających rozwój kompetencji; 9. Zwiększanie efektywności wykorzystania energii oraz rosnący udział OZE w związku z koniecznością poszukiwania stabilności i niezależności energetycznej; 10. Rozwój towarowego transportu lotniczego i wzrost zainteresowania terenami inwestycyjnymi; 11. Zmiana świadomości w zakresie partnerskiej współpracy gmin BOF (Białystok niezbędny gminom BOF i odwrotnie); 12. Rozwój trendu srebrnej gospodarki; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wstrzymanie krajowych i regionalnych inwestycji ważnych dla BOF; 2. Niewystarczające finansowanie gmin – ograniczone budżety; 3. Brak środków finansowych na infrastrukturę i usługi; 4. Depopulacja kraju i starzejące się społeczeństwo; 5. Zagrożenie wstrzymania krajowych i regionalnych inwestycji ważnych dla BOF; 6. Marginalizacja miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich w polityce regionalnej państwa i UE 7. Zmieniające się, często nieprecyzyjne, przepisy prawa, w tym wiele różnego typu "specustaw" wpływających destrukcyjnie na ład przestrzenny; 8. Brak stabilności krajowego systemu finansowania i wspierania energetyki odnawialnej; 9. Odływ pracowników wysoko wykwalifikowanych z BOF; 10. „Złe prawo” – niewystarczająca ochrona zasobów naturalnych na terenach zurbanizowanych; 11. Duża zmienność przepisów prawnych z zakresu gospodarki odpadami oraz utrzymania czystości i porządku w gminach; 12. Kryzys gospodarczy i brak środków na wdrożenia działań prośrodowiskowych; 13. Dominacja potrzeb „rozwojowych” nad ochroną i kształtowaniem środowiska;

SZANSE	ZAGROŻENIA
13. Rosnąca świadomość ekologiczna społeczeństwa i władz samorządowych, co do konieczności przeciwdziałania zmianom klimatu; doświadczenia w realizacji projektów OZE;	14. Niewystarczające zainteresowanie mieszkańców i brak zachęt systemowych służących poprawie jakości środowiska;
14. Kontynuacja prośrodowiskowej polityki miejskiej na poziomie UE i krajowym;	15. Ograniczone możliwości inwestowania w gospodarkę zeroemisyjną ze względu na zagrożenie dla stabilności finansów publicznych, w tym finansów samorządowych;
15. Rozwój technologii i spadek cen urządzeń i instalacji OZE;	16. Uzależnienie inwestycji w OZE od finansowania i wsparcia UE;
16. Współpraca z podmiotami takimi jak: Wody Polskie, Lasy Państwowe w działaniach prośrodowiskowych;	17. Brak ciągłości realizowanych projektów ze względu na zmiany polityczne;
17. Rozwój powiązań komunikacyjnych terenów podmiejskich z miastem;	18. Brak integracji działań prośrodowiskowych w BOF;
18. Wspólne pozyskiwanie środków finansowych na rozwój np. PO Polska Wschodnia;	19. Zmieniające się, często nieprecyzyjne, przepisy prawa, w tym wiele „specustaw” wpływających destrukcyjnie na ład prawny.

CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ GMINY SUPRAŚL

2. CEL STRATEGICZNY: MIESZKAŃCY OTWARCI NA PRZYSZŁOŚĆ

CEL STRATEGICZNY			
MIESZKAŃCY OTWARCI NA PRZYSZŁOŚĆ			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
2.1.	Mieszkańcy kompetentni – przygotowani na gospodarkę 4.0	2.1.1.	Zapewnianie kompetencji zawodowych adekwatnie do potrzeb pracodawców, w tym w ramach Gospodarki 4.0 i Gospodarki Obiegu zamkniętego (GOZ)
		2.1.2.	Podnoszenie poziomu kompetencji cyfrowych
		2.1.3.	Kształtowanie kompetencji kluczowych (w tym przedsiębiorczości) na wszystkich etapach edukacji
		2.1.4.	Stworzenie nowoczesnego systemu doradztwa zawodowego i informacji zawodowej oraz edukacyjnej
		2.1.5.	Kompetencje zarządcze w biznesie
		2.1.6.	Kształcenie przez całe życie
		2.1.7.	Powszechna i wysokiej jakości edukacja przedszkolna, w tym rozwój infrastruktury
		2.1.8.	Promocja i upowszechnianie kształcenia zawodowego dostosowanego do potrzeb regionalnego rynku pracy, w tym doskonalenie infrastruktury edukacyjnej
		2.1.9.	Podnoszenie jakości kształcenia szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w tym rozwój infrastruktury
		2.1.10.	Zielone kompetencje mieszkańców
		2.1.11.	Kompetencje Gospodarki Obiegu Zamkniętego w firmach, samorządach i instytucjach otoczenia
2.2.	Mieszkańcy w dobrej kondycji	2.2.1.	Profilaktyka zdrowotna/chorób cywilizacyjnych/edukacja zdrowotna
		2.2.2.	Promocja zdrowego trybu życia
		2.2.3.	Wsparcie psychologiczno-psychiatryczne oferowane mieszkańcom, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży
		2.2.4.	Prewencja uzależnień (środki psychoaktywne, zaburzenia odżywiania, uzależnienia behawioralne)
		2.2.5.	Opieka długoterminowa i opieka nad osobami starszymi, w tym rozwój infrastruktury

		2.2.6.	Rozwój usług opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej, w formach środowiskowych, dziennych i całodobowych, upowszechnianie systemów teleopieki
		2.2.7.	Poprawa infrastruktury i organizacji opieki zdrowotnej
		2.2.8.	Rozwój infrastruktury społecznej, w tym obiektów kultury
		2.2.9.	Aktywność sportowa mieszkańców, w tym dostępność obiektów sportowych i rekreacyjnych
2.3.	Mieszkańcy aktywni i zintegrowani	2.3.1.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób starszych, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
		2.3.2.	Wsparcie dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach rozwojowych oraz ich rodzin, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
		2.3.3.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób dorosłych z niepełnosprawnościami oraz wsparcie ich rodzin
		2.3.4.	Pomoc i wsparcie osobom w sytuacjach kryzysowych, w tym adekwatna infrastruktura
		2.3.5.	Działania prewencyjne wobec ryzykownych zachowań młodego pokolenia
		2.3.6.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób na rzecz włączenia społecznego
		2.3.7.	Przeciwdziałanie ubóstwu
		2.3.8.	Integracja cudzoziemców
		2.3.9.	Wsparcia rodzin w opiece nad dziećmi do lat 3, umożliwiającą godzenie życia zawodowego z rodzinnym
		2.3.10	Integracja społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
2.4.	Mieszkańcy bezpieczni	2.4.1	Budowa zintegrowanego systemu zarządzania bezpieczeństwem

3. CEL STRATEGICZNY: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PODSTAWĄ ROZWOJU

CEL STRATEGICZNY			
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PODSTAWĄ ROZWOJU			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
3.1.	Promocja przedsiębiorczości	3.1.1	Przedsiębiorczość w edukacji szkolnej
		3.1.2	Przedsiębiorczość mieszkańców BOF
		3.1.3	Utworzenie „Centrum rozwoju przedsiębiorczości BOF”
3.2.	Promocja gospodarcza	3.2.1	Wewnętrzna promocja gospodarcza
		3.2.2	Zewnętrzna promocja gospodarcza
3.3.	Oferta inwestycyjna	3.3.1	Stworzenie wspólnej oferty inwestycyjnej BOF
		3.3.2	Tworzenie warunków do inwestowania

4. CEL STRATEGICZNY: ZEROEMISYJNOŚĆ DLA ROZWOJU I JAKOŚCI ŻYCIA

CEL STRATEGICZNY			
ZEROEMISYJNOŚĆ DLA ROZWOJU I JAKOŚCI ŻYCIA			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
4.1.	Zeroemisyjny rozwój	4.1.1	Optymalizacja zużycia energii i wykorzystania odnawialnych źródeł energii
		4.1.2	Zmniejszenie emisji w sektorze mobilności.
		4.1.3	Modelowa modernizacja budynków i obiektów użyteczności publicznej
		4.1.4	Wdrażanie zasad Gospodarki Obiegu Zamkniętego; zwiększenie efektywności gospodarowania odpadami i zasobami; recykling i domykanie obiegu surowców
4.2.	BOF zielony, odporny, o dobrej	4.2.1	Dobrej jakości różnorodne przyrodniczo tereny zielone o dużej wartości usług ekosystemowych

jakości środowiska	4.2.2	Poprawa jakości powietrza, gleb i wód
	4.2.3	Przebudowa i ochrona obszarów zielonych w celu stworzenia wielofunkcyjnego systemu przyrodniczego, chroniącego klimat i łagodzącego szkodliwe skutki urbanizacji: sekwestracja dwutlenku węgla, redukcja wysp ciepła, poprawa jakości powietrza, łagodzenie niekorzystnych zjawisk hydrologicznych.

6. CEL STRATEGICZNY: ZRÓWNOWAŻENIE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE

CEL STRATEGICZNY			
ZRÓWNOWAŻENIE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
6.1.	Integracja funkcjonalna	6.1.1.	Kreowanie „miejsc centralnych” o wysokich walorach funkcjonalnych i przestrzennych
		6.1.2.	Koordinacja przestrzenna rozwoju infrastruktury społecznej
		6.1.3.	Usługi pierwszej potrzeby w bezpośredniej bliskości
		6.1.4.	Koordinacja lokalizacji centrów zaopatrzenia podmiotów działalności gospodarczej
6.2.	Racjonalne zagospodarowanie	6.2.1.	Kompleksowe ujęcie planowania nowych oraz modernizacji istniejących zespołów zabudowy - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
		6.2.2.	Ochrona terenów rozwojowych (inwestycyjnych)
		6.2.3.	Planowanie rozwoju zagospodarowania z uwzględnieniem ochrony walorów krajobrazu przyrodniczego oraz kulturowego
		6.2.4.	Ochrona przed zagospodarowaniem wartościowych terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz o walorach rekreacyjno-turystycznych
6.3.	Sieciowa infrastruktura	6.3.1.	Wzmocnienie pewności zasilania, w tym przez rozwój układów dwukierunkowych oraz zwiększanie udziału sieci doziemnych
		6.3.2.	Objęcie BOF kolektywnymi systemami zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków
		6.3.3.	Promocja i wspieranie rozwoju infrastruktury OZE, w tym w szczególności w formule prosumenckiej
		6.3.4.	Uwzględnianie ochrony wartości krajobrazowych przy planowaniu rozwoju infrastruktury
		6.3.5.	Objęcie całego obszaru BOF infrastrukturą szerokopasmowego Internetu
6.4.	Poprawa kulturowych walorów przestrzeni	6.4.1.	Rozwój systemu przestrzeni publicznych o wartościach społecznych
		6.4.2.	Ochrona historycznych układów i sylwet miejscowości, zwłaszcza ośrodków gminnych oraz ekspozycji historycznych dominant

ANALIZA SWOT GMINY TUROŚŃ KOŚCIELNA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobra infrastruktura drogowa na terenie gminy; 2. Walory rekreacyjne i turystyczne w postaci obiektów przyrodniczych oraz kulturowych; 3. Zintegrowany system gospodarki odpadami; rosnące energetyczne i materiałowe wykorzystanie biomasy i odpadów; 4. Doświadczenie współpracy instytucjonalnej w Stowarzyszeniu BOF; 5. Liczba ludności charakteryzująca się tendencją wzrostową; 6. Dobra jakość życia; 7. Stosunkowo duże doświadczenie w realizacji projektów z zakresu energii odnawialnej oraz otwartość społeczeństwa na nowe rozwiązania; 8. Dobra jakość środowiska; duży udział lasów i mokradł będących źródłem biomasy i mających potencjał sekwestracji CO₂; 9. Znaczący potencjał oszczędności zużycia energii dzięki poprawie charakterystyki energetycznej budynków i urządzeń domowych; 10. Wolne tereny inwestycyjne w BOF; 11. Znaczący potencjał i rosnąca produkcja energii elektrycznej i ciepłej z OZE; duży potencjał do przejścia na system zeroemisyjny; 12. Dobrze zorganizowany system oczyszczania ścieków komunalnych i efektywna gospodarka odpadami; wdrożenie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w oparciu o selektywną zbiórkę odpadów oraz instalacje ZUOK Białystok i ZUOK Hryniewicze; 13. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych w ochronie środowiska; 14. Korzystny wizerunek „zielonego regionu”; 15. Aktualne studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin BOF. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Trudności w pozyskaniu pracowników o odpowiednich kwalifikacjach; 2. Niedostosowane kompetencje do wymagań rynku pracy; 3. Znacząca emisja gazów cieplarnianych w sektorze mieszkalnictwa i transportu; „przywiązanie” mieszkańców do jazdy samochodem; transport publiczny jako „drugi wybór” po podróży samochodem; 4. Słaba infrastruktura sieci elektroenergetycznych ograniczająca przyłączanie prosumentów i dużych producentów energii z OZE; brak lokalnego ośrodka decyzyjnego w zakresie modernizacji infrastruktury energetycznej.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój krajowych i wojewódzkich powiązań komunikacyjnych z Białymstokiem; 2. Poprawa stanu krajowej infrastruktury drogowej; 3. Wzrost znaczenia zagadnień ekologicznych i środowiskowych w politykach unijnych i krajowych, napływ funduszy na rozwiązywanie problemów środowiskowych; 4. Rozwój nowej polityki energetycznej polegającej na zwiększaniu efektywności wykorzystania energii oraz stosowania energii odnawialnej; 5. Kontynuacja polityki miejskiej na poziomie krajowym i UE; 6. Utworzenie <i>Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2035</i>; 7. Realizacja krajowych inwestycji z infrastruktury technicznej; 8. Dostęp do programów/projektów wspierających rozwój kompetencji; 9. Zwiększanie efektywności wykorzystania energii oraz rosnący udział OZE w związku z koniecznością poszukiwania stabilności i niezależności energetycznej; 10. Zmiana świadomości w zakresie partnerskiej współpracy gmin BOF (Białystok niezbędny gminom BOF i odwrotnie); 11. Rosnąca świadomość ekologiczna społeczeństwa i władz samorządowych, co do konieczności przeciwdziałania zmianom klimatu; doświadczenia w realizacji projektów OZE; 12. Kontynuacja prośrodowiskowej polityki miejskiej na poziomie UE i krajowym; 13. Rozwój technologii i spadek cen urządzeń i instalacji OZE;; 14. Współpraca z podmiotami takimi jak: Wody Polskie, Lasy Państwowe w działaniach prośrodowiskowych; 15. Rozwój powiązań komunikacyjnych terenów podmiejskich z miastem; 16. Wspólne pozyskiwanie środków finansowych na rozwój np. PO Polska Wschodnia; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odpływ ludności i kapitału na skutek silnej konkurencji innych ośrodków i regionów w kraju i zagranicą; 2. Wstrzymanie krajowych i regionalnych inwestycji ważnych dla BOF; 3. Niewystarczające finansowanie gmin – ograniczone budżety; 4. Brak środków finansowych na infrastrukturę i usługi; 5. Depopulacja kraju i starzejące się społeczeństwo; 6. Zagrożenie wstrzymania krajowych i regionalnych inwestycji ważnych dla BOF; 7. Marginalizacja BOF w polityce regionalnej państwa i UE 8. Zmieniające się, często nieprecyzyjne, przepisy prawa, w tym wiele różnego typu "specustaw" wpływających destrukcyjnie na ład przestrzenny; 9. Brak stabilności krajowego systemu finansowania i wspierania energetyki odnawialnej; 10. Odpływ pracowników wysoko wykwalifikowanych z BOF; 11. „Złe prawo” – niewystarczająca ochrona zasobów naturalnych na terenach zurbanizowanych; 12. Duża zmienność przepisów prawnych z zakresu gospodarki odpadami oraz utrzymania czystości i porządku w gminach; 13. Kryzys gospodarczy i brak środków na wdrożenia działań prośrodowiskowych; 14. Dominacja potrzeb „rozwojowych” nad ochroną i kształtowaniem środowiska; 15. Niewystarczające zainteresowanie mieszkańców i brak zachęt systemowych służących poprawie jakości środowiska; 16. Uzależnienie inwestycji w OZE od finansowania i wsparcia UE; 17. Brak ciągłości realizowanych projektów ze względu na zmiany polityczne; 18. Zmieniające się, często nieprecyzyjne, przepisy prawa, w tym wiele „specustaw” wpływających destrukcyjnie na ład prawny.

CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ GMINY TUROŚŃ KOŚCIELNA

2. CEL STRATEGICZNY: MIESZKAŃCY OTWARCI NA PRZYSZŁOŚĆ

CEL STRATEGICZNY			
MIESZKAŃCY OTWARCI NA PRZYSZŁOŚĆ			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
2.1.	Mieszkańcy kompetentni – przygotowani na gospodarkę 4.0	2.1.1.	Zapewnianie kompetencji zawodowych adekwatnie do potrzeb pracodawców, w tym w ramach Gospodarki 4.0 i Gospodarki Obiegu zamkniętego (GOZ)
		2.1.2.	Podnoszenie poziomu kompetencji cyfrowych

		2.1.3.	Kształtowanie kompetencji kluczowych (w tym przedsiębiorczości) na wszystkich etapach edukacji
		2.1.4.	Stworzenie nowoczesnego systemu doradztwa zawodowego i informacji zawodowej oraz edukacyjnej
		2.1.5.	Kompetencje zarządcze w biznesie
		2.1.6.	Kształcenie przez całe życie
		2.1.7.	Powszechna i wysokiej jakości edukacja przedszkolna, w tym rozwój infrastruktury
		2.1.8.	Promocja i upowszechnianie kształcenia zawodowego dostosowanego do potrzeb regionalnego rynku pracy, w tym doskonalenie infrastruktury edukacyjnej
		2.1.9.	Podnoszenie jakości kształcenia szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w tym rozwój infrastruktury
		2.1.10	Zielone kompetencje mieszkańców
		2.1.11	Kompetencje Gospodarki Obiegu Zamkniętego w firmach, samorządach i instytucjach otoczenia
2.2.	Mieszkańcy w dobrej kondycji	2.2.1.	Profilaktyka zdrowotna/chorób cywilizacyjnych/edukacja zdrowotna
		2.2.2.	Promocja zdrowego trybu życia
		2.2.3.	Wsparcie psychologiczno-psychiatryczne oferowane mieszkańcom, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży
		2.2.4.	Prewencja uzależnień (środki psychoaktywne, zaburzenia odżywiania, uzależnienia behawioralne)
		2.2.5.	Opieka długoterminowa i opieka nad osobami starszymi, w tym rozwój infrastruktury
		2.2.6.	Rozwój usług opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej, w formach środowiskowych, dziennych i całodobowych, upowszechnianie systemów teleopieki
		2.2.7.	Poprawa infrastruktury i organizacji opieki zdrowotnej
		2.2.8.	Rozwój infrastruktury społecznej, w tym obiektów kultury
		2.2.9.	Aktywność sportowa mieszkańców, w tym dostępność obiektów sportowych i rekreacyjnych
2.3.	Mieszkańcy aktywni i zintegrowani	2.3.1.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób starszych, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
		2.3.2.	Wsparcie dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach rozwojowych oraz ich rodzin, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
		2.3.3.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób dorosłych z niepełnosprawnościami oraz wsparcie ich rodzin
		2.3.4.	Pomoc i wsparcie osobom w sytuacjach kryzysowych, w tym adekwatna infrastruktura
		2.3.5.	Działania prewencyjne wobec ryzykownych zachowań młodego pokolenia
		2.3.6.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób na rzecz włączenia społecznego
		2.3.7.	Przeciwdziałanie ubóstwu
		2.3.8.	Integracja cudzoziemców
		2.3.9.	Wsparcia rodzin w opiece nad dziećmi do lat 3, umożliwiającą godzenie życia zawodowego z rodzinnym
		2.3.10	Integracja społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
2.4.	Mieszkańcy bezpieczni	2.4.1	Budowa zintegrowanego systemu zarządzania bezpieczeństwem

3. CEL STRATEGICZNY: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PODSTAWĄ ROZWOJU

CEL STRATEGICZNY			
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PODSTAWĄ ROZWOJU			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
3.1.	Promocja przedsiębiorczości	3.1.1	Przedsiębiorczość w edukacji szkolnej
		3.1.2	Przedsiębiorczość mieszkańców BOF
		3.1.3	Utworzenie „Centrum rozwoju przedsiębiorczości BOF”
3.2.	Promocja gospodarcza	3.2.1	Wewnętrzna promocja gospodarcza
		3.2.2	Zewnętrzna promocja gospodarcza
3.3.	Oferta inwestycyjna	3.3.1	Stworzenie wspólnej oferty inwestycyjnej BOF
		3.3.2	Tworzenie warunków do inwestowania

4. CEL STRATEGICZNY: ZEROEMISYJNOŚĆ DLA ROZWOJU I JAKOŚCI ŻYCIA

CEL STRATEGICZNY			
ZEROEMISYJNOŚĆ DLA ROZWOJU I JAKOŚCI ŻYCIA			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
4.1.	Zeroemisyjny rozwój	4.1.1	Optymalizacja zużycia energii i wykorzystania odnawialnych źródeł energii
		4.1.2	Zmniejszenie emisji w sektorze mobilności.
		4.1.3	Modelowa modernizacja budynków i obiektów użyteczności publicznej
		4.1.4	Wdrażanie zasad Gospodarki Obiegu Zamkniętego; zwiększenie efektywności gospodarowania odpadami i zasobami; recykling i domykanie obiegu surowców
4.2.	BOF zielony, odporny, o dobrej jakości środowiska	4.2.1	Dobrej jakości różnorodne przyrodniczo tereny zielone o dużej wartości usług ekosystemowych
		4.2.2	Poprawa jakości powietrza, gleb i wód
		4.2.3	Przebudowa i ochrona obszarów zielonych w celu stworzenia wielofunkcyjnego systemu przyrodniczego, chroniącego klimat i łagodzącego szkodliwe skutki urbanizacji: sekwestracja dwutlenku węgla, redukcja wysp ciepła, poprawa jakości powietrza, łagodzenie niekorzystnych zjawisk hydrologicznych.

6. CEL STRATEGICZNY: ZRÓWNOWAŻENIE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE

CEL STRATEGICZNY			
ZRÓWNOWAŻENIE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
6.1.	Integracja funkcjonalna	6.1.1.	Kreowanie „miejsc centralnych” o wysokich walorach funkcjonalnych i przestrzennych
		6.1.2.	Koordinacja przestrzenna rozwoju infrastruktury społecznej
		6.1.3.	Usługi pierwszej potrzeby w bezpośredniej bliskości
		6.1.4.	Koordinacja lokalizacji centrów zaopatrzenia podmiotów działalności gospodarczej
6.2.	Racjonalne zagospodarowanie	6.2.1.	Kompleksowe ujęcie planowania nowych oraz modernizacji istniejących zespołów zabudowy - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
		6.2.2.	Ochrona terenów rozwojowych (inwestycyjnych)
		6.2.3.	Planowanie rozwoju zagospodarowania z uwzględnieniem ochrony walorów krajobrazu przyrodniczego oraz kulturowego
		6.2.4.	Ochrona przed zagospodarowaniem wartościowych terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz o walorach rekreacyjno-turystycznych

6.3.	Sieciowa infrastruktura	6.3.1.	Wzmocnienie pewności zasilania, w tym przez rozwój układów dwukierunkowych oraz zwiększanie udziału sieci doziemnych
		6.3.2.	Objęcie BOF kolektywnymi systemami zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków
		6.3.3.	Promocja i wspieranie rozwoju infrastruktury OZE, w tym w szczególności w formule prosumenckiej
		6.3.4.	Uwzględnianie ochrony wartości krajobrazowych przy planowaniu rozwoju infrastruktury
		6.3.5.	Objęcie całego obszaru BOF infrastrukturą szerokopasmowego Internetu
6.4.	Poprawa kulturowych walorów przestrzeni	6.4.1.	Rozwój systemu przestrzeni publicznych o wartościach społecznych
		6.4.2.	Ochrona historycznych układów i sylwet miejscowości, zwłaszcza ośrodków gminnych oraz ekspozycji historycznych dominant

ANALIZA SWOT GMINY WASILKÓW

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobra infrastruktura drogowa na terenie gminy; 2. Rozwinięty układ dróg rowerowych na terenie gminy; 3. Potencjał do zapewnienia obsługi komunikacyjnej BOF przez BKM; 4. Walory rekreacyjne i turystyczne w postaci obiektów przyrodniczych oraz kulturowych; 5. Doświadczenie współpracy instytucjonalnej w Stowarzyszeniu BOF; 6. Relatywnie duży udział osób w wieku przedprodukcyjnym w gminach BOF; 7. Liczba ludności charakteryzująca się tendencją wzrostową; 8. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w BOF charakteryzująca się tendencją wzrostową; 9. Budżet obywatelski cieszący się coraz większym zainteresowaniem mieszkańców, co jest przejawem rosnącego kapitału społecznego i aktywności lokalnej; 10. Realizacja projektów zintegrowanych odpowiadających na potrzeby BOF przy ścisłej współpracy międzyinstytucjonalnej oraz zaangażowaniu różnych środowisk (administracja, nauka, biznes, społeczeństwo) we wszystkich obszarach tematycznych; 11. Dobra jakość życia;; 12. Stosunkowo duże doświadczenie w realizacji projektów z zakresu energii odnawialnej oraz otwartość społeczeństwa na nowe rozwiązania; 13. Dobra jakość środowiska; duży udział lasów i mokradel będących źródłem biomasy i mających potencjał sekwestracji CO₂; 14. Wolne tereny inwestycyjne w BOF; 15. Wdrażanie nowatorskich rozwiązań ochrony zasobów przyrody ożywionej: kwietne łąki, zaniechanie wykaszania trawników w parkach i pasach dróg, ochrona owadów, pszczelarstwo miejskie; 16. Znaczący potencjał i rosnąca produkcja energii elektrycznej i ciepłej z OZE; duży potencjał do przejścia na system zeroemisyjny; 17. Dobrze zorganizowany system oczyszczania ścieków komunalnych i efektywna gospodarka odpadami; wdrożenie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w oparciu o selektywną zbiórkę odpadów oraz instalacje ZUOK Białystok i ZUOK Hryniewicze; 18. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych w ochronie środowiska; 19. Korzystny wizerunek „zielonego regionu”; 20. Aktualne studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin BOF; 21. Zwartość obszaru BOF (relatywnie niewielkie odległości). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostosowana do potrzeb mieszkańców infrastruktura kolejowa (przystanki); 2. Brak lotniska obsługującego regularny transport pasażerski i towarowy; 3. Słabe pokrycie obszaru gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego; 4. Brak integracji planistycznej obszaru BOF – postępujące żywiołowe procesy suburbanizacyjne, skutkujące zagrożeniami dla środowiska przyrodniczego oraz wzrastającą energochłonnością BOF; 5. Słabe zaangażowanie przedsiębiorców w kształcenie zawodowe nowych kadr; 6. Brak wspólnej oferty skierowanej do inwestorów, w tym zagranicznych i jej promocji; 7. Brak samowystarczalności energetycznej; 8. Brak infrastruktury targowo-wystawienniczej dla organizacji imprez o dużej skali; 9. Społeczeństwo BOF starzeje się i tendencja ta będzie ulegała pogłębieniu; 10. Niedostosowane kompetencje do wymagań rynku pracy; 11. Niedostosowana do potrzeb przedsiębiorstw struktura i programy kształcenia na poziomie szkół średnich i wyższych; 12. Mała świadomość znaczenia gospodarki w rozwoju społecznym; 13. Niewystarczająca ochrona dolin rzecznych i postępująca degradacja obszarów zalewowych; 14. Słabo rozwinięty system retencjonowania wód opadowych; niewystarczająca i starzejąca się infrastruktura wodno-kanalizacyjna; 15. Intensywny ruch samochodowy powodujący emisję zanieczyszczeń i hałasu; 16. Znacząca emisja gazów cieplarnianych w sektorze mieszkalnictwa i transportu; „przywiązanie” mieszkańców do jazdy samochodem; transport publiczny jako „drugi wybór” po podróży samochodem; 17. Znaczna potrzeba termomodernizacji budynków (zwłaszcza domów jednorodzinnych) oraz duży udział paliw kopalnych w regionalnym bilansie energetycznym; 18. Brak bazy danych w postaci usystematyzowanych informacji o budynkach pod kątem ich charakterystyki energetycznej na obszarze BOF; 19. Słaba infrastruktura elektroenergetyczna ograniczająca przyłączanie prosumentów i producentów energii z OZE; brak lokalnego ośrodka decyzyjnego w zakresie modernizacji infrastruktury energetycznej 20. Mały udział OZE i dalece niewystarczająca rola GOZ w gospodarce regionu.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój krajowych i wojewódzkich powiązań komunikacyjnych z Białymstokiem; 2. Poprawa stanu krajowej infrastruktury drogowej i kolejowej; 3. Wzrost znaczenia zagadnień ekologicznych i środowiskowych w politykach unijnych i krajowych, napływ funduszy na rozwiązywanie problemów środowiskowych; 4. Rozwój nowej polityki energetycznej polegającej na zwiększaniu efektywności wykorzystania energii oraz stosowania energii odnawialnej; 5. Kontynuacja polityki miejskiej na poziomie krajowym i UE; 6. Utworzenie <i>Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2035</i>; 7. Realizacja krajowych inwestycji infrastrukturalnych; 8. Zwiększanie efektywności wykorzystania energii oraz rosnący udział OZE w związku z koniecznością poszukiwania stabilności i niezależności energetycznej; 9. Rozwój towarowego transportu lotniczego i wzrost zainteresowania terenami inwestycyjnymi; 10. Zmiana świadomości w zakresie partnerskiej współpracy gmin BOF (Białystok niezbędny gminom BOF i odwrotnie); 11. Rozwój trendu srebrnej gospodarki; 12. Rosnąca świadomość ekologiczna społeczeństwa i władz samorządowych, co do konieczności przeciwdziałania zmianom klimatu; doświadczenia w realizacji projektów OZE; 13. Kontynuacja środowiskowej polityki miejskiej na poziomie UE i krajowym; 14. Rozwój technologii i spadek cen urządzeń i instalacji OZE; 15. Współpraca z podmiotami takimi jak: Wody Polskie, Lasy Państwowe w działaniach środowiskowych; 16. Rozwój powiązań komunikacyjnych terenów podmiejskich z miastem; 17. Wspólne pozyskiwanie środków finansowych na rozwój np. PO Polska Wschodnia. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odpływ ludności i kapitału na skutek silnej konkurencji innych ośrodków i regionów w kraju i zagranicą; 2. Wstrzymanie krajowych i regionalnych inwestycji ważnych dla BOF; 3. Niewystarczające finansowanie gmin – ograniczone budżety; 4. Brak środków finansowych na infrastrukturę i usługi; 5. Depopulacja kraju i starzejące się społeczeństwo; 6. Niekorzystna dla Białegostoku i gmin BOF polityka dotycząca ruchu przygranicznego; 7. Zagrożenie wstrzymania krajowych i regionalnych inwestycji ważnych dla BOF; 8. Marginalizacja miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich w polityce regionalnej państwa i UE 9. Postępująca suburbanizacja miasta Białystok; 10. Zmieniające się, często nieprecyzyjne, przepisy prawa, w tym wiele różnego typu "specustaw" wpływających destrukcyjnie na ład przestrzenny; 11. Brak stabilności krajowego systemu finansowania i wspierania energetyki odnawialnej; 12. Odpływ pracowników wysoko wykwalifikowanych z BOF; 13. Duża zmienność przepisów prawnych z zakresu gospodarki odpadami oraz utrzymania czystości i porządku w gminach; 14. Kryzys gospodarczy i brak środków na wdrożenia działań środowiskowych; 15. Dominacja potrzeb „rozwojowych” nad ochroną i kształtowaniem środowiska; 16. Niewystarczające zainteresowanie mieszkańców i brak zachęt systemowych służących poprawie jakości środowiska; 17. Ograniczone możliwości inwestowania w gospodarkę zeroemisyjną ze względu na zagrożenie dla stabilności finansów publicznych, w tym finansów samorządowych; 18. Uzależnienie inwestycji w OZE od finansowania i wsparcia UE; 19. Brak ciągłości realizowanych projektów ze względu na zmiany polityczne; 20. Brak integracji działań środowiskowych w BOF; 21. Zmieniające się, często nieprecyzyjne, przepisy prawa, w tym wiele „specustaw” wpływających destrukcyjnie na ład prawny.

CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ GMINY WASILKÓW

2. CEL STRATEGICZNY: MIESZKAŃCY OTWARCI NA PRZYSZŁOŚĆ

CEL STRATEGICZNY			
MIESZKAŃCY OTWARCI NA PRZYSZŁOŚĆ			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
2.1.	Mieszkańcy kompetentni – przygotowani na gospodarkę 4.0	2.1.1.	Zapewnianie kompetencji zawodowych adekwatnie do potrzeb pracodawców, w tym w ramach Gospodarki 4.0 i Gospodarki Obiegu zamkniętego (GOZ)
		2.1.2.	Podnoszenie poziomu kompetencji cyfrowych
		2.1.3.	Kształtowanie kompetencji kluczowych (w tym przedsiębiorczości) na wszystkich etapach edukacji
		2.1.4.	Stworzenie nowoczesnego systemu doradztwa zawodowego i informacji zawodowej oraz edukacyjnej
		2.1.5.	Kompetencje zarządcze w biznesie
		2.1.6.	Kształcenie przez całe życie
		2.1.7.	Powszechna i wysokiej jakości edukacja przedszkolna, w tym rozwój infrastruktury
		2.1.8.	Promocja i upowszechnianie kształcenia zawodowego dostosowanego do potrzeb regionalnego rynku pracy, w tym doskonalenie infrastruktury edukacyjnej
		2.1.9.	Podnoszenie jakości kształcenia szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w tym rozwój infrastruktury
		2.1.10	Zielone kompetencje mieszkańców
		2.1.11	Kompetencje Gospodarki Obiegu Zamkniętego w firmach, samorządach i instytucjach otoczenia
2.2.	Mieszkańcy w dobrej kondycji	2.2.1.	Profilaktyka zdrowotna/chorób cywilizacyjnych/edukacja zdrowotna
		2.2.2.	Promocja zdrowego trybu życia
		2.2.3.	Wsparcie psychologiczno-psychiatryczne oferowane mieszkańcom, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży
		2.2.4.	Prewencja uzależnień (środki psychoaktywne, zaburzenia odżywiania, uzależnienia behawioralne)
		2.2.5.	Opieka długoterminowa i opieka nad osobami starszymi, w tym rozwój infrastruktury
		2.2.6.	Rozwój usług opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej, w formach środowiskowych, dziennych i całodobowych, upowszechnianie systemów teleopieki
		2.2.7.	Poprawa infrastruktury i organizacji opieki zdrowotnej
		2.2.8.	Rozwój infrastruktury społecznej, w tym obiektów kultury
		2.2.9.	Aktywność sportowa mieszkańców, w tym dostępność obiektów sportowych i rekreacyjnych
2.3.	Mieszkańcy aktywni i zintegrowani	2.3.1.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób starszych, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
		2.3.2.	Wsparcie dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach rozwojowych oraz ich rodzin, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
		2.3.3.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób dorosłych z niepełnosprawnościami oraz wsparcie ich rodzin
		2.3.4.	Pomoc i wsparcie osobom w sytuacjach kryzysowych, w tym adekwatna infrastruktura
		2.3.5.	Działania prewencyjne wobec ryzykownych zachowań młodego pokolenia
		2.3.6.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób na rzecz włączenia społecznego
		2.3.7.	Przeciwdziałanie ubóstwu
		2.3.8.	Integracja cudzoziemców
		2.3.9.	Wsparcia rodzin w opiece nad dziećmi do lat 3, umożliwiającą godzenie życia zawodowego z rodzinnym
		2.3.10	Integracja społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
2.4.	Mieszkańcy bezpieczni	2.4.1	Budowa zintegrowanego systemu zarządzania bezpieczeństwem

3. CEL STRATEGICZNY: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PODSTAWĄ ROZWOJU

CEL STRATEGICZNY			
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PODSTAWĄ ROZWOJU			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
3.1.	Promocja przedsiębiorczości	3.1.1	Przedsiębiorczość w edukacji szkolnej
		3.1.2	Przedsiębiorczość mieszkańców BOF
		3.1.3	Utworzenie „Centrum rozwoju przedsiębiorczości BOF”
3.2.	Promocja gospodarcza	3.2.1	Wewnętrzna promocja gospodarcza
		3.2.2	Zewnętrzna promocja gospodarcza
3.3.	Oferta inwestycyjna	3.3.1	Stworzenie wspólnej oferty inwestycyjnej BOF
		3.3.2	Tworzenie warunków do inwestowania

4. CEL STRATEGICZNY: ZEROEMISYJNOŚĆ DLA ROZWOJU I JAKOŚCI ŻYCIA

CEL STRATEGICZNY			
ZEROEMISYJNOŚĆ DLA ROZWOJU I JAKOŚCI ŻYCIA			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
4.1.	Zeroemisyjny rozwój	4.1.1	Optymalizacja zużycia energii i wykorzystania odnawialnych źródeł energii
		4.1.2	Zmniejszenie emisji w sektorze mobilności.
		4.1.3	Modelowa modernizacja budynków i obiektów użyteczności publicznej
		4.1.4	Wdrażanie zasad Gospodarki Obiegu Zamkniętego; zwiększenie efektywności gospodarowania odpadami i zasobami; recykling i domykanie obiegu surowców
4.2.	BOF zielony, odporny, o dobrej jakości środowiska	4.2.1	Dobrej jakości różnorodne przyrodniczo tereny zielone o dużej wartości usług ekosystemowych
		4.2.2	Poprawa jakości powietrza, gleb i wód
		4.2.3	Przebudowa i ochrona obszarów zielonych w celu stworzenia wielofunkcyjnego systemu przyrodniczego, chroniącego klimat i łagodzącego szkodliwe skutki urbanizacji: sekwestracja dwutlenku węgla, redukcja wysp ciepła, poprawa jakości powietrza, łagodzenie niekorzystnych zjawisk hydrologicznych.

6. CEL STRATEGICZNY: ZRÓWNOWAŻENIE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE

CEL STRATEGICZNY			
ZRÓWNOWAŻENIE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
6.1.	Integracja funkcjonalna	6.1.4.	Kreowanie „miejsc centralnych” o wysokich walorach funkcjonalnych i przestrzennych
		6.1.5.	Koordynacja przestrzenna rozwoju infrastruktury społecznej
		6.1.6.	Usługi pierwszej potrzeby w bezpośredniej bliskości
		6.1.7.	Koordynacja lokalizacji centrów zaopatrzenia podmiotów działalności gospodarczej
6.2.	Racjonalne zagospodarowanie	6.2.5.	Kompleksowe ujęcie planowania nowych oraz modernizacji istniejących zespołów zabudowy - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
		6.2.6.	Ochrona terenów rozwojowych (inwestycyjnych)
		6.2.7.	Planowanie rozwoju zagospodarowania z uwzględnieniem ochrony walorów krajobrazu przyrodniczego oraz kulturowego
		6.2.8.	Ochrona przed zagospodarowaniem wartościowych terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz o walorach rekreacyjno-turystycznych

6.3.	Sieciowa infrastruktura	6.3.6.	Wzmocnienie pewności zasilania, w tym przez rozwój układów dwukierunkowych oraz zwiększanie udziału sieci doziemnych
		6.3.7.	Objęcie BOF kolektywnymi systemami zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków
		6.3.8.	Promocja i wspieranie rozwoju infrastruktury OZE, w tym w szczególności w formule prosumenckiej
		6.3.9.	Uwzględnianie ochrony wartości krajobrazowych przy planowaniu rozwoju infrastruktury
		6.3.10.	Objęcie całego obszaru BOF infrastrukturą szerokopasmowego Internetu
6.4.	Poprawa kulturowych walorów przestrzeni	6.4.3.	Rozwój systemu przestrzeni publicznych o wartościach społecznych
		6.4.4.	Ochrona historycznych układów i sylwet miejscowości, zwłaszcza ośrodków gminnych oraz ekspozycji historycznych dominant

ANALIZA SWOT GMINY ZABLUDÓW

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobra jakość środowiska; duży udział lasów i mokradeł będących źródłem biomasy i mających potencjał sekwestracji CO₂; 2. Znaczny potencjał oszczędności zużycia energii dzięki poprawie charakterystyki energetycznej budynków i urządzeń domowych; 3. Znaczący potencjał i rosnąca produkcja energii elektrycznej i ciepłej z OZE; duży potencjał do przejścia na system zeroemisyjny; 4. Korzystny wizerunek „zielonego regionu”. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Słabo rozwinięte powiązania dróg rowerowych między gminami BOF; 2. Słabe pokrycie obszaru gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego; 3. Brak integracji planistycznej obszaru BOF; 4. Słabe zaangażowanie przedsiębiorców w kształcenie zawodowe nowych kadr; 5. Społeczeństwo BOF starzeje się i tendencja ta będzie ulegała pogłębieniu; 6. Trudności w pozyskaniu pracowników o odpowiednich kwalifikacjach; 7. Niska partycypacja obywateli; 8. Niedostateczne dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami; 9. Intensywny ruch samochodowy powodujący emisję zanieczyszczeń i hałasu; 10. Problem uczestnictwa w finansowaniu komunikacji miejskiej – liczba połączeń; 11. Wyczerpywanie się pojemności składowiska odpadów na terenie ZUOK w Hryniewiczach; 12. Znaczna potrzeba termomodernizacji budynków (zwłaszcza domów jednorodzinnych) oraz duży udział paliw kopalnych w regionalnym bilansie energetycznym; 13. Słaba infrastruktura sieci elektroenergetycznych ograniczająca przyłączanie prosumentów i dużych producentów energii z OZE; brak lokalnego ośrodka decyzyjnego w zakresie modernizacji infrastruktury energetycznej.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój krajowych i wojewódzkich powiązań komunikacyjnych z Białymstokiem; 2. Poprawa stanu krajowej infrastruktury drogowej i kolejowej; 3. Wzrost znaczenia zagadnień ekologicznych i środowiskowych w politykach unijnych i krajowych, napływ funduszy na rozwiązywanie problemów środowiskowych; 4. Utworzenie <i>Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2035</i>; 5. Realizacja krajowych inwestycji z infrastruktury technicznej; 6. Zwiększanie efektywności wykorzystania energii oraz rosnący udział OZE w związku z koniecznością poszukiwania stabilności i niezależności energetycznej; 7. Zmiana świadomości w zakresie partnerskiej współpracy gmin BOF (Białystok niezbędny gminom BOF i odwrotnie); 8. Rosnąca świadomość ekologiczna społeczeństwa i władz samorządowych, co do konieczności 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odptyw ludności i kapitału na skutek silnej konkurencji innych ośrodków i regionów w kraju i zagranicą; 2. Wstrzymanie krajowych i regionalnych inwestycji ważnych dla BOF; 3. Niewystarczające finansowanie gmin – ograniczone budżety; 4. Brak środków finansowych na infrastrukturę i usługi; 5. Depopulacja kraju i starzejące się społeczeństwo; 6. Niekorzystna dla Białegostoku i gmin BOF polityka dotycząca ruchu przygranicznego; 7. Zagrożenie wstrzymania krajowych i regionalnych inwestycji ważnych dla BOF; 8. Marginalizacja miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich w polityce regionalnej państwa i UE 9. Postępująca suburbanizacja miasta Białystok; 10. Zmieniające się, często nieprecyzyjne, przepisy prawa, w tym wiele różnego typu "specustaw" wpływających destrukcyjnie na ład przestrzenny;

SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>przeciwdziałania zmianom klimatu; doświadczenia w realizacji projektów OZE;</p> <p>9. Kontynuacja prośrodowiskowej polityki miejskiej na poziomie UE i krajowym;</p> <p>10. Rozwój technologii i spadek cen urządzeń i instalacji OZE;;</p> <p>11. Współpraca z podmiotami takimi jak: Wody Polskie, Lasy Państwowe w działaniach prośrodowiskowych;</p> <p>12. Rozwój powiązań komunikacyjnych terenów podmiejskich z miastem;</p> <p>13. Wspólne pozyskiwanie środków finansowych na rozwój np. PO Polska Wschodnia.</p>	<p>11. Brak stabilności krajowego systemu finansowania i wspierania energetyki odnawialnej;</p> <p>12. Odpływ pracowników wysoko wykwalifikowanych z BOF;</p> <p>13. „Złe prawo” – niewystarczająca ochrona zasobów naturalnych na terenach zurbanizowanych;</p> <p>14. Duża zmienność przepisów prawnych z zakresu gospodarki odpadami oraz utrzymania czystości i porządku w gminach;</p> <p>15. Kryzys gospodarczy i brak środków na wdrożenia działań prośrodowiskowych;</p> <p>16. Niewystarczające zainteresowanie mieszkańców i brak zachęt systemowych służących poprawie jakości środowiska;</p> <p>17. Ograniczone możliwości inwestowania w gospodarkę zeroemisyjną ze względu na zagrożenie dla stabilności finansów publicznych, w tym finansów samorządowych;</p> <p>18. Uzależnienie inwestycji w OZE od finansowania i wsparcia UE;</p> <p>19. Brak ciągłości realizowanych projektów ze względu na zmiany polityczne;</p> <p>20. Brak integracji działań prośrodowiskowych w BOF;</p> <p>21. Zmieniające się, często nieprecyzyjne, przepisy prawa, w tym wiele „specustaw” wpływających destrukcyjnie na ład prawny.</p>

CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ GMINY ZABLUDÓW

2. CEL STRATEGICZNY: MIESZKAŃCY OTWARCI NA PRZYSZŁOŚĆ

CEL STRATEGICZNY			
MIESZKAŃCY OTWARCI NA PRZYSZŁOŚĆ			
Cel operacyjny	Kierunek działań		
2.1. Mieszkańcy kompetentni – przygotowani na gospodarkę 4.0	2.1.1.	Zapewnianie kompetencji zawodowych adekwatnie do potrzeb pracodawców, w tym w ramach Gospodarki 4.0 i Gospodarki Obiegu zamkniętego (GOZ)	
	2.1.2.	Podnoszenie poziomu kompetencji cyfrowych	
	2.1.3.	Kształtowanie kompetencji kluczowych (w tym przedsiębiorczości) na wszystkich etapach edukacji	
	2.1.4.	Stworzenie nowoczesnego systemu doradztwa zawodowego i informacji zawodowej oraz edukacyjnej	
	2.1.5.	Kompetencje zarządcze w biznesie	
	2.1.6.	Kształcenie przez całe życie	
	2.1.7.	Powszechna i wysokiej jakości edukacja przedszkolna, w tym rozwój infrastruktury	
	2.1.8.	Promocja i upowszechnianie kształcenia zawodowego dostosowanego do potrzeb regionalnego rynku pracy, w tym doskonalenie infrastruktury edukacyjnej	
	2.1.9.	Podnoszenie jakości kształcenia szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w tym rozwój infrastruktury	
	2.1.10.	Zielone kompetencje mieszkańców	

		2.1.11	Kompetencje Gospodarki Obiegu Zamkniętego w firmach, samorządach i instytucjach otoczenia
2.2.	Mieszkańcy w dobrej kondycji	2.2.1.	Profilaktyka zdrowotna/chorób cywilizacyjnych/edukacja zdrowotna
		2.2.2.	Promocja zdrowego trybu życia
		2.2.3.	Wsparcie psychologiczno-psychiatryczne oferowane mieszkańcom, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży
		2.2.4.	Prewencja uzależnień (środki psychoaktywne, zaburzenia odżywiania, uzależnienia behawioralne)
		2.2.5.	Opieka długoterminowa i opieka nad osobami starszymi, w tym rozwój infrastruktury
		2.2.6.	Rozwój usług opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej, w formach środowiskowych, dziennych i całodobowych, upowszechnianie systemów teleopieki
		2.2.7.	Poprawa infrastruktury i organizacji opieki zdrowotnej
		2.2.8.	Rozwój infrastruktury społecznej, w tym obiektów kultury
		2.2.9.	Aktywność sportowa mieszkańców, w tym dostępność obiektów sportowych i rekreacyjnych
2.3.	Mieszkańcy aktywni i zintegrowani	2.3.1.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób starszych, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
		2.3.2.	Wsparcie dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach rozwojowych oraz ich rodzin, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
		2.3.3.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób dorosłych z niepełnosprawnościami oraz wsparcie ich rodzin
		2.3.4.	Pomoc i wsparcie osobom w sytuacjach kryzysowych, w tym adekwatna infrastruktura
		2.3.5.	Działania prewencyjne wobec ryzykownych zachowań młodego pokolenia
		2.3.6.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób na rzecz włączenia społecznego
		2.3.7.	Przeciwdziałanie ubóstwu
		2.3.8.	Integracja cudzoziemców
		2.3.9.	Wsparcia rodzin w opiece nad dziećmi do lat 3, umożliwiającą godzenie życia zawodowego z rodzinnym
		2.3.10	Integracja społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury
2.4.	Mieszkańcy bezpieczni	2.4.1	Budowa zintegrowanego systemu zarządzania bezpieczeństwem

3. CEL STRATEGICZNY: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PODSTAWĄ ROZWOJU

CEL STRATEGICZNY			
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PODSTAWĄ ROZWOJU			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
3.1.	Promocja przedsiębiorczość i	3.1.1	Przedsiębiorczość w edukacji szkolnej
		3.1.2	Przedsiębiorczość mieszkańców BOF
		3.1.3	Utworzenie „Centrum rozwoju przedsiębiorczości BOF”
3.2.	Promocja gospodarcza	3.2.1	Wewnętrzna promocja gospodarcza
		3.2.2	Zewnętrzna promocja gospodarcza
3.3.	Oferta inwestycyjna	3.3.1	Stworzenie wspólnej oferty inwestycyjnej BOF
		3.3.2	Tworzenie warunków do inwestowania

4. CEL STRATEGICZNY: ZEROEMISYJNOŚĆ DLA ROZWOJU I JAKOŚCI ŻYCIA

CEL STRATEGICZNY			
ZEROEMISYJNOŚĆ DLA ROZWOJU I JAKOŚCI ŻYCIA			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
4.1.	Zeroemisyjny rozwój	4.1.1	Optimalizacja zużycia energii i wykorzystania odnawialnych źródeł energii
		4.1.2	Zmniejszenie emisji w sektorze mobilności.
		4.1.3	Modelowa modernizacja budynków i obiektów użyteczności publicznej
		4.1.4	Wdrażanie zasad Gospodarki Obiegu Zamkniętego; zwiększenie efektywności gospodarowania odpadami i zasobami; recykling i domykanie obiegu surowców
4.2.	BOF zielony, odporny, o dobrej jakości środowiska	4.2.1	Dobrej jakości różnorodne przyrodniczo tereny zielone o dużej wartości usług ekosystemowych
		4.2.2	Poprawa jakości powietrza, gleb i wód
		4.2.3	Przebudowa i ochrona obszarów zielonych w celu stworzenia wielofunkcyjnego systemu przyrodniczego, chroniącego klimat i łagodzącego szkodliwe skutki urbanizacji: sekwestracja dwutlenku węgla, redukcja wysp ciepła, poprawa jakości powietrza, łagodzenie niekorzystnych zjawisk hydrologicznych.

6. CEL STRATEGICZNY: ZRÓWNOWAŻENIE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE

CEL STRATEGICZNY			
ZRÓWNOWAŻENIE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE			
Cel operacyjny		Kierunek działań	
6.1.	Integracja funkcjonalna	6.1.1.	Kreowanie „miejsc centralnych” o wysokich walorach funkcjonalnych i przestrzennych
		6.1.2.	Koordynacja przestrzenna rozwoju infrastruktury społecznej
		6.1.3.	Usługi pierwszej potrzeby w bezpośredniej bliskości
		6.1.4.	Koordynacja lokalizacji centrów zaopatrzenia podmiotów działalności gospodarczej
6.2.	Racjonalne zagospodarowanie	6.2.1.	Kompleksowe ujęcie planowania nowych oraz modernizacji istniejących zespołów zabudowy - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
		6.2.2.	Ochrona terenów rozwojowych (inwestycyjnych)
		6.2.3.	Planowanie rozwoju zagospodarowania z uwzględnieniem ochrony walorów krajobrazu przyrodniczego oraz kulturowego
		6.2.4.	Ochrona przed zagospodarowaniem wartościowych terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz o walorach rekreacyjno-turystycznych
6.3.	Sieciowa infrastruktura	6.3.1.	Wzmocnienie pewności zasilania, w tym przez rozwój układów dwukierunkowych oraz zwiększanie udziału sieci doziemnych
		6.3.2.	Objęcie BOF kolektywnymi systemami zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków
		6.3.3.	Promocja i wspieranie rozwoju infrastruktury OZE, w tym w szczególności w formule prosumenckiej
		6.3.4.	Uwzględnianie ochrony wartości krajobrazowych przy planowaniu rozwoju infrastruktury
		6.3.5.	Objęcie całego obszaru BOF infrastrukturą szerokopasmowego Internetu
6.4.	Poprawa kulturowych walorów przestrzeni	6.4.1.	Rozwój systemu przestrzeni publicznych o wartościach społecznych
		6.4.2.	Ochrona historycznych układów i sylwet miejscowości, zwłaszcza ośrodków gminnych oraz ekspozycji historycznych dominant